

Treball Final de Màster:

*El desenvolupament cultural en entorns rurals:
el cas del Lluçanès*

Alumna: Rosa Rodríguez Malé
Directora: Isabel Verdet Peris

Màster Universitari en gestió cultural UOC-UDG
Curs 2021-2022

Índex

1 – Justificació	4
2 – Plantejament i elaboració temàtica	5
3 – Objectius	6
4 – Metodologia	8
5 - Estat de la qüestió	9
6 - Marc teòric	11
a) La cultura en les polítiques públiques	11
b) Drets culturals: diversitat, equitat, democratització	12
c) La cultura per al desenvolupament sostenible	13
d) La cultura al món rural	15
7 - Estat de la cultura al Lluçanès	17
a) Equipaments	17
b) Recursos humans	19
c) Entitats	20
d) Activitats culturals rellevants	21
8 - Les polítiques culturals del Lluçanès	23
a) Pressupostos municipals	23
b) Línies d'acció de les polítiques públiques en matèria de cultura al Lluçanès	23
b.1) Pla d'Acció Cultural de Prats de Lluçanès	27
b.2.) Escola de Música i Arts del Lluçanès	28
9 - Les polítiques culturals d'institucions d'àmbit provincial i autonòmic	30

a) Les polítiques del Departament de Cultura de la Generalitat _____	30
b) Les polítiques culturals de la Diputació de Barcelona _____	31
10 - Necessitats culturals de la ciutadania _____	34
a) Disseny de l'enquesta _____	34
b) Resultats _____	35
b.1) Participació cultural _____	36
b.2) Necessitats culturals _____	40
b.3) Valors _____	44
b.4) Identitat _____	47
11 - Anàlisi de les polítiques culturals en relació als drets culturals i al desenvolupament sostenible _____	51
12 – Conclusions _____	54
13 – Bibliografia _____	57
14 – Annexos _____	63

1 - Justificació del treball

Ja fa un temps que, degut a la meva feina, dono voltes al fet que els municipis petits i els entorns rurals, per les seves característiques demogràfiques, tenen més dificultats per garantir el ple desenvolupament dels drets culturals degut, possiblement, a diferents aspectes com poden ser la manca de pressupost destinat a la cultura, problemes de mobilitat per accedir a municipis més grans, la mateixa diversitat cultural que a ciutats grans però amb menys recursos per gestionar-ho, manca de planificació a llarg termini, etc.

Actualment soc directora de l'Escola de Música i Arts del Lluçanès, un projecte nascut el 2017 en el marc del Consorci del Lluçanès, que té un pes molt important en les polítiques educatives i culturals que es porten a terme a nivell supramunicipal i que, per tant, reverteixen en cadascun dels municipis que en formen part.

El món rural està conformat per una gran diversitat de territoris que, tot i que tenen punts en comú –baixa densitat de població, economia basada en l'agricultura, poca industrialització...–, estan subjectes a condicions demogràfiques, socials, econòmiques i culturals molt diferents, fet que fa necessari contextualitzar i tenir present que cada territori té la seva idiosincràcia i les polítiques públiques han d'anar adreçades a resoldre els reptes tant locals com globals. En aquest sentit, el fet d'acotar un territori concret i estudiar-lo a fons, és molt necessari per tal que la resposta a les necessitats de la ciutadania d'aquest territori sigui la més adient, i per tant, la recerca per identificar, analitzar i avaluar les polítiques culturals que es porten a terme al Lluçanès, des del punt de vista de la garantia de drets i de la seva contribució al desenvolupament sostenible, pren tot el sentit.

A part de les queixes de que les polítiques públiques i la legislació es fan pensant només en les ciutats i es deixa de banda una gran extensió de territori on hi habita poca població, hi ha el problema afegit del que suposa pel món rural l'estetització i la imatge bucòlica que se'n projecta, que fa que el territori sigui vist com un lloc visitable, de pas, i no com a un lloc per viure (Ricart, 2018: 57-58). En aquesta línia, aquest treball de recerca aportarà dades per avaluar el valor de la cultura local i el desenvolupament cultural d'una comunitat en relació també a la imatge que projecta i a la seva autoestima.

Tot i que el paper de la cultura en entorns rurals és un tema que s'ha estudiat i tractat en el camp de la gestió cultural i, per tant, podem trobar bibliografia al respecte i exemples d'estudis en territoris concrets, en general és una qüestió que s'acostuma a abordar en relació al paper transformador de la cultura en altres àmbits (cohesió social, innovació, autoestima, etc.) però en menor mesura s'incideix en el fet de garantir els drets culturals dels seus habitants, de com això s'afronta des de les polítiques públiques i de com la cultura contribueix al desenvolupament sostenible.

2 - Plantejament i elaboració temàtica

El treball que plantejo centra la investigació en l'anàlisi de les polítiques culturals que es porten a terme a la subcomarca del Lluçanès, un territori rural, d'uns 7500 habitants, amb municipis molt petits –d'entre 78 habitants el més petit, i uns 2600 habitants el més gran– amb pocs recursos, tant humans com econòmics. En tot el Lluçanès només hi ha dos municipis que comptin amb una tècnica de cultura, el municipi més gran, Prats de Lluçanés i un municipi d'uns 400 habitants, Perafita, en ambdós casos amb una jornada parcial i amb una dedicació compartida amb altres tasques. Es tracta d'una zona marcada per l'activitat agrícola i ramadera, amb una població que tendeix a l'envelliment i amb risc de despoblament.

Amb la finalitat de mancomunat serveis, i gestionar els recursos d'una manera més eficient, el 2001 va néixer el Consorci del Lluçanès, un ens supramunicipal que actualment engloba els 13 municipis que pertanyen al marc territorial del Lluçanès. Aquesta institució compta amb tècnics de diferents àmbits (desenvolupament rural, ocupació, educació i formació, turisme i patrimoni, promoció econòmica, comunicació i esports) però no compta amb cap persona o àmbit dedicat exclusivament a la cultura.

És des del Consorci del Lluçanès que el 2017 neix l'Escola de Música i Arts del Lluçanès, el projecte més ambiciós del territori en matèria cultural, que té la finalitat de democratitzar l'accés a la pràctica artística a tota la població del Lluçanès, a partir de diferents tipus de programes, de diferents intensitats i durades, amb diferents disciplines artístiques, per poder arribar a tothom.

En aquest context, un anàlisi de les polítiques públiques en matèria de cultura que es porten a terme des de diferents administracions (ajuntaments, Consorci, Generalitat...) permetrà copsar si les estratègies planificades són adequades per donar la millor resposta possible a les necessitats del territori, tenint en compte també els acords internacionals, com la Declaració Universal dels Drets Humans i els ODS de l'Agenda 2030.

La cultura és un element transversal que pot afectar directament a altres polítiques, socials, d'ocupació, de desenvolupament econòmic i pot ser una eina clau per a un desenvolupament sostenible.

A més, el món rural, tot i la diversitat de territoris que representa, té el denominador comú de patir encara el fet de ser vist d'una manera romàntica i idealitzada, amb cert paternalisme fins i tot i, en aquest sentit, el desenvolupament cultural de la comunitat pot jugar un paper importantíssim, tant en la imatge que projecta com en la pròpia percepció, en relació a l'autoestima i el valor que s'atorga a la cultura pròpia.

Un cop exposat el plantejament del treball, la meua pregunta de recerca és la següent:

En quina mesura les polítiques culturals que es porten a terme al Lluçanès actualment donen resposta a les necessitats de la ciutadania, en garanteixen els seus drets culturals i contribueixen al desenvolupament sostenible?

La hipòtesi de partida és que les polítiques culturals que es porten a terme al Lluçanès, tant les impulsades des de l'àmbit local com des de l'àmbit autonòmic i estatal, no donen resposta totalment a les necessitats de la ciutadania. Per una banda, des de les polítiques locals, la manca de recursos als municipis petits fa que es prioritzin altres polítiques i es deixi la cultura en darrer pla. Aquest fet provoca que les polítiques culturals que es porten a terme estiguin mancades d'estratègia a mitjà i llarg termini i, per tant, no tinguin en compte el desenvolupament sostenible del territori i la garantia de drets. Per altra banda, a nivell de Catalunya falta una planificació estratègica i una descentralització de serveis bàsics, com la sanitat, l'educació, l'accés al transport públic, etc, especialment en zones rurals, i la cultura no n'és una excepció. En aquest sentit caldrà veure quines línies d'acció apunta l'Agenda Rural de Catalunya que està en procés de redacció en aquests moments (gener 2022).

Tot i aquesta manca d'inversió i la poca planificació, la cooperació entre municipis i la mancomunació de serveis pot ser una eina molt útil per desenvolupar polítiques culturals més eficients.

3 - Objectius

a) Objectiu general

Estudiar l'estat de les polítiques culturals que s'estan portant a terme al Lluçanès i analitzar si donen resposta a les necessitats de la ciutadania, en garanteixen els seus drets culturals i contribueixen al desenvolupament sostenible.

b) Objectius específics

- Identificar les polítiques culturals que es porten a terme, des de diferents administracions públiques d'àmbit local, provincial i autonòmic que afecten al Lluçanès.
- Determinar les necessitats culturals de la població del Lluçanès i avaluar si se'n garanteixen els drets culturals.
- Estudiar el grau de compliment amb els ODS de l'agenda 2030 de les polítiques culturals que es porten a terme al Lluçanès i la voluntat de contribuir al desenvolupament sostenible.

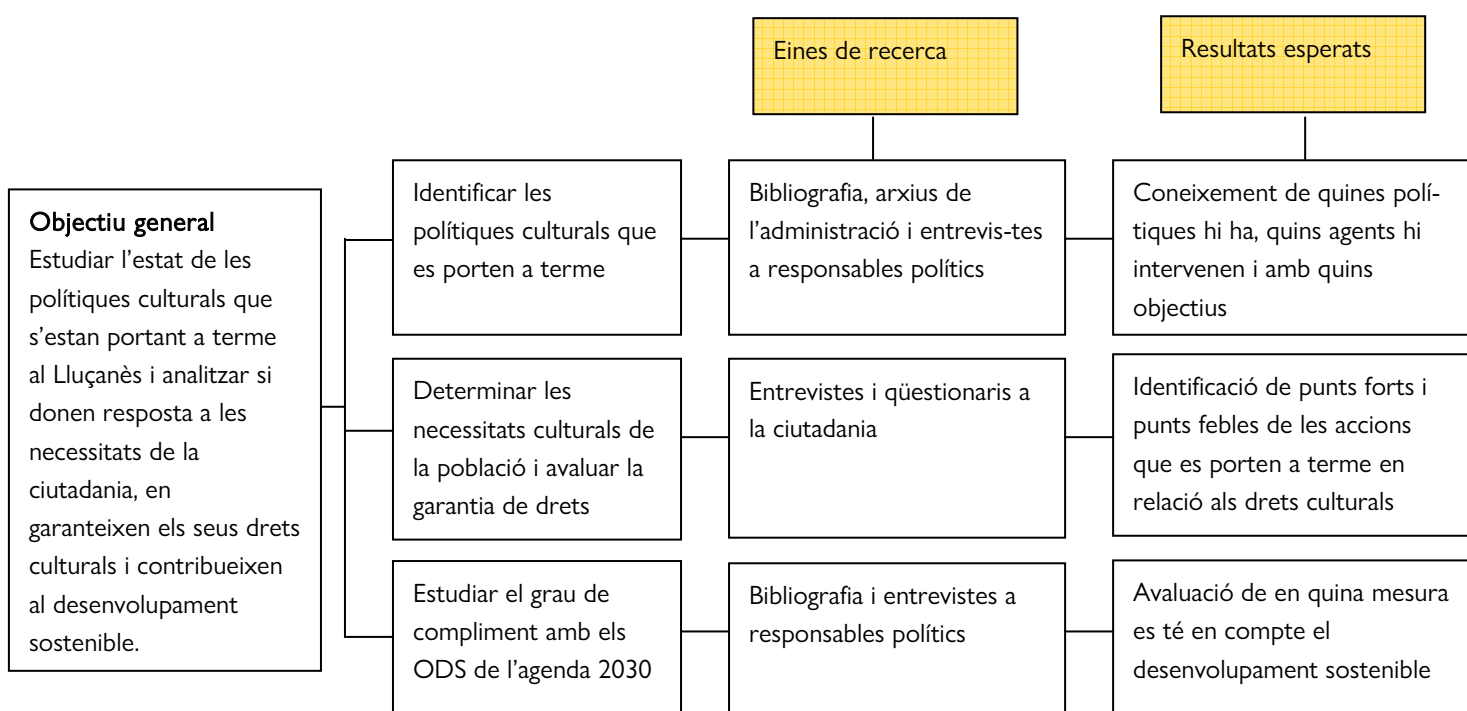
A partir de l'objectiu principal "estudiar l'estat de les polítiques culturals que s'estan portant a terme al Lluçanès i analitzar si donen resposta a les necessitats de la ciutadania, en garanteixen els seus drets culturals i contribueixen al desenvolupament sostenible", que s'emmarca en els acords internacionals i en la legislació i competències locals en matèria de cultura, es desgranen

un seguit d'objectius específics per tal delimitar amb més precisió l'abast i la magnitud de l'anàlisi que pretén abordar el projecte.

Aquests objectius més específics pretenen confeccionar un seguit d'apropaments des de diferents perspectives (des de l'estudi de l'administració pública, l'estudi de la ciutadania i la relació amb polítiques internacionals) per tal d'arribar a l'objectiu principal des del màxim d'òptiques diferents i tenir una visió final holística.

Per abordar el compliment d'aquests objectius es plantegen diferents eines de recerca, que van des de la consulta i recopilació de dades ja existents, procedents de fonts primàries, fins a la generació de noves dades a partir d'entrevistes i enquestes.

Finalment, es posa en relleu els resultats esperats del procés de l'acompliment de cada objectiu mitjançant les eines planificades, que consisteixen en el coneixement a fons de les polítiques públiques que es porten a terme al territori, la identificació de punts forts i febles d'aquestes polítiques en relació al servei que donen a la ciutadania en el marc dels drets culturals, i l'avaluació del compliment dels objectius del desenvolupament sostenible en relació a la cultura.

4 - Metodologia

En la recerca s'utilitzarà una metodologia tant qualitativa com quantitativa. Per una banda, la metodologia quantitativa permetrà recollir dades numèriques en relació a la demografia i a la inversió pública i, per altra, la metodologia qualitativa, que tindrà molt més pes en la recerca, aportarà la percepció de la ciutadania i l'anàlisi en termes socials.

Per a obtenir la informació s'utilitzaran diferents tècniques de recollida, fet que permetrà obtenir una visió polièdrica i abordar la temàtica des de diferents perspectives.

a) Recerca documental.

a.1) A partir de referents bibliogràfics es podrà elaborar un marc teòric i conceptual per tal de situar la recerca, des de l'àmbit internacional dels drets culturals fins a l'àmbit més específic del territori objecte d'estudi. Aquesta tècnica permetrà definir els conceptes clau, analitzar com s'estudia el món rural des de la cultura en altres territoris, i determinar les polítiques culturals que l'afecten a nivell autonòmic i estatal.

a.2) La recerca en bases de dades, arxius i estadístiques permetrà situar-se en el territori concret del Lluçanès, a partir de la comprensió de la demografia, i elaborar un mapatge amb els diferents recursos culturals, des d'equipaments, programació d'activitats, associacions i entitats culturals, fins als recursos públics en matèria de personal i de planificació de les polítiques culturals.

b) Entrevistes semiestructurades. En una segona fase de la recerca es duran a terme entrevistes semiestructurades a diferents persones de l'àmbit polític i cultural del territori. Aquest tipus de tècnica de recollida permetrà obtenir una informació molt valuosa ja que seran les mateixes persones generadores i receptores de les polítiques públiques que exposaran en primera persona el seu punt de vista, amb respostes obertes que podran aportar dades subjectives. Seria interessant poder entrevistar a 3 persones: la coordinadora política del Consorci del Lluçanès, l'alcalde de Sobremunt –el municipi més petit del Lluçanès–, i la tècnica de cultura de l'ajuntament de Prats de Lluçanès –el municipi més gran del Lluçanès–.

c) Enquestes. Paral·lelament a les entrevistes, es portarà a terme una consulta oberta a tota la ciutadania mitjançant una enquesta, que permetrà tenir una visió sobre la percepció dels habitants del territori d'estudi en relació a les seves necessitats culturals i la seva valoració de les polítiques públiques que es porten a terme al seu lloc de residència.

Amb tota aquesta informació, provinent de diferents agents i en diferents formats, es podrà donar una resposta rica i polièdrica a la pregunta de recerca.

5 - Estat de la qüestió

L'estat de la qüestió de la meua recerca es basa principalment en recollir diferents enfocaments de l'estat de les polítiques culturals al món rural i de les possibilitats de planificar un desenvolupament sostenible des de la cultura, sense perdre de vista el marc que suposa la Declaració dels Drets humans en matèria de cultura.

Prenent com a marc de referència l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible, tot i que aquesta no contempla cap objectiu dedicat específicament a la cultura, sí que hi és present de manera transversal en alguns indicadors, com el 2.5 referent a la fam zero en relació a la protecció intel·lectual dels sabers tradicionals i locals, o el 4.7 basat en l'educació per a la no violència, l'apreciació de la diversitat cultural i l'educació per a la sostenibilitat, el 8.3 vinculat al recolzament de persones creadores i a l'acompanyament de processos d'innovació cultural en relació al potencial de l'economia cultural per a la creació de llocs de treball, i al 8.9 en el qual es fa referència a la producció cultural local, entre d'altres.

Com apunta Gemma Carbó, l'únic ODS que contempla específicament la cultura com a element per al desenvolupament sostenible, i que a més té molt sentit en l'àmbit rural, és l'ODS 11.4, en el qual es parla de la preservació del patrimoni cultural i natural

“com a factor de construcció de la resiliència de les comunitats sostenibles” (Carbó, 2021a: para. 5).

Per altra banda, la Declaració Universal de Drets Humans garanteix, en l'article 27, que “Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic.” (Nacions Unides, 1948). Posteriorment, la UNESCO, en diferents declaracions com la *Declaració Universal sobre la diversitat cultural* (2001), la *Convenció per a la Promoció i Protecció de la Diversitat de les Expressions Culturals* (2005) o la *Declaració de Friburg sobre els drets culturals* (2007), van desenvolupar els drets culturals per promoure i protegir la diversitat cultural, els individus i les comunitats que la generen.

Ara bé, com es trasllada l'aplicació d'aquests acords i objectius internacionals al món rural? I què poden aportar unes polítiques culturals enfocades al desenvolupament als entorns rurals?

Tenint en compte que es considera zona rural aquells nuclis de menys de 5.000 habitants, una gran part del territori (Boe.es, 2007), un 85% en el cas de l'estat espanyol, es considera rural. Tot i que hi viu molt poca població, i que, a més, la tendència general és a l'envelliment i a la despoblació, estem parlant d'un ampli territori en el qual l'accés a la cultura no està garantit. Tot i així, el món rural no és uniforme sinó que està subjecte a condicions demogràfiques, socials, econòmiques i culturals molt diferents, que el fan molt divers (Cultura y medio rural, 2017).

En una època de canvis frenètics, el món rural també pateix transformacions, tant endògenes (els canvis en els estils de vida, les formes de consum o de l'economia) com exògenes (l'arribada de nous habitants) (CERC, 2016: para. 4). Els canvis es poden aprofitar per impulsar polítiques culturals valentes, per millorar l'acollida i contribuir a la cohesió social, per exemple, o limitar-se a

respondre a les demandes de tothom sense teixir una estratègia a llarg termini i de major abast per contribuir al desenvolupament local.

Els municipis petits tenen dificultats econòmiques per poder dur a terme polítiques transformadores. En aquest sentit, la cooperació entre administracions permet planificar i executar polítiques més ambicioses (CERC, 2016: para. 6).

Aquesta manca de recursos fa que els equipaments existents s'hagin de reinventar i actualitzar per tal d'esdevenir centres culturals.

“No podem permetre'ns el luxe d'especialitzar la cultura i tenir un teatre, un cine, un museu... i tenir tots els equipaments culturals que té una ciutat. El que s'ha de fer és utilitzar el que ja tenim i convertir-ho en espai cultural, en centre cultural. (...) En aquests municipis de menys de 5000 habitants l'única norma establerta en la llei de govern local és que hi hagi una biblioteca. (...) Utilitzem això, les biblioteques i museus que ja hi són, que posin el coneixement que estan gestionant al servei de la comunitat per tal de generar aquests debats”¹ (Carbó, 2021b: min. 2:55:30 – 2:57:00).

La vinculació dels projectes culturals amb les comunitats és bàsic i, per tant, les polítiques culturals han d'anar adreçades a generar diàlegs, han de fomentar “l'arrelament, la participació i la innovació social i creació de nous imaginaris” (CERC, 2021: para. 4). I, en aquest sentit, aquesta idea enllaça perfectament amb el dret a la participació en la vida cultural de la comunitat i amb la idea de desenvolupament sostenible a partir de la relació d'ecosistemes culturals diversos i de la creació cultural des de les pròpies comunitats.

Ara bé, també és necessari entendre que el món rural i l'urbà no són excloents sinó que són interdependents i cal, a més, obrir la mirada per connectar les polítiques locals amb l'entorn més proper i amb les polítiques a més gran escala.

Pel que fa al context específic del territori d'estudi, el Lluçanès és una subcomarca que engloba 13 municipis de diferents comarques. La majoria de municipis formen part d'Osona, però n'hi ha un del Berguedà –Santa Maria de Merlès–, i un del Bages –Sant Feliu Sasserra–.

A nivell polític, 12 d'aquests 13 municipis mancomunen molts dels seus serveis a través del Consorci del Lluçanès, “a fi d'invertir eficientment els recursos que s'obtenen, i millorar els serveis als ajuntaments i a la ciutadania” (Lluçanes.cat, 2020b). L'únic municipi que no forma part del Consorci del Lluçanès és Santa Maria de Merlès, que va deixar de formar-ne part el 2020 per motius polítics relacionats amb la demanda de la creació de la comarca del Lluçanès.

A nivell cultural i paisatgístic, el Lluçanès està marcat sobretot per l'activitat agrícola i ramadera i les manifestacions culturals hi tenen molt a veure:

“Aquesta tradició agrària queda ben palesa en diverses manifestacions culturals, arquitectòniques, socials, històriques i físiques de la comarca. Així el Lluçanès esdevé un

---

¹ Traducció pròpia de la cita original en castellà.

territori rural en mosaic, amb zones àmplies de conreu, extensions considerables de boscos i espais naturals rellevants, habitatges disseminats, nuclis petits i compactes i pastures” (Lucanes.cat, 2020a).

Pel que fa a la demografia, el Lluçanès tendeix a l’envelliment (Idescat.cat, 2019) i, per tant, al despoblament. Es farà necessari, per tant, analitzar què passa amb la vida cultural de les persones majors de 65 anys i com hi donen resposta les administracions públiques. Per altra banda, hi ha poca població procedent de fora de Catalunya, fet que pot posar de manifest la necessitat de posar en valor la diversitat cultural, que en aquest context està respresentada per pocs individus.

6 - Marc teòric

A continuació s’aprofundirà en els conceptes clau més rellevants relacionats amb el tema de la recerca:

a) La cultura en les polítiques públiques

Com explica Alfons Martinell, el concepte de política cultural que entenem actualment es configura després de la Segona Guerra Mundial, com a resposta democratitzadora a la utilització de la cultura nacional per part de règims autoritaris, i s’inicia un procés d’assumpció de servei públic que ha de ser garantit pels estats a tota la ciutadania (Martinell i Coelho, 2011: 5).

En el marc de les polítiques públiques, almenys a l’Estat espanyol i a Catalunya, la cultura ha tingut molt poc protagonisme, fet que s’ha vist reflectit en els pressupostos i en les estructures governamentals i s’ha vist supeditada a altres polítiques. En aquesta línia el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA), en el seu informe anual de 2017 ja advertia d’aquesta mancança i de la necessitat de revertir la situació pel benefici col·lectiu:

“La cultura no es troba prou present en les prioritats dels dirigents polítics de Catalunya i no es té en compte el seu potencial com a element vertebrador de la societat i com a eina de desenvolupament social i econòmic d’un territori. Sovint les accions dutes a terme pel Departament de Cultura són massa dependents d’estratègies polítiques conjunturals a curt termini. Històricament, l’acció d’aquest s’ha realitzat amb recursos insuficients i de manera massa aïllada respecte d’altres àmbits d’actuació pública – principalment educació, benestar social, mitjans de comunicació o empresa–, amb els quals s’hauria d’interactuar de forma natural per afrontar els reptes que suposa la complexitat de la societat actual” (CoNCA, 2017:1).

A nivell estatal, en aquesta mateixa línia, Burgos també subratlla el fet que la cultura no es té en compte al mateix nivell que altres polítiques:

“Per norma general, la cultura ha estat ocupant una posició subalterna i accessòria de les ‘grans polítiques’, un simple guarniment o embelliment de vegades, en accions generalment aïllades i inconnexes”² (Burgos, 2020: 22).

En relació a la manca de finançament, el 2019, un conjunt d’associacions de professionals i empreses van impulsar “Actua cultura”, un col·lectiu que demanava que el pressupost de la generalitat destinat a la cultura passés del 0,65% al 2% (Actuacultura.cat, 2019) i, tot i que no van aconseguir l’objectiu fixat, el 2021 s’ha aconseguit un augment fins arribar a l’1,3% del pressupost (Ara.cat, 2021), després que el 2020 el Govern declarés la cultura com a bé essencial.

Malgrat que la despesa pressupostària és molt important per poder desenvolupar polítiques culturals decidides, i al Pla de Govern de la XIV (Govern.cat, 2021) s’explica que es pretén arribar al 2%, veiem també que es dona molt valor la preservació –de la llengua, del patrimoni, etc.– i a les indústries culturals, però es té molt poc en compte la garantia del dret a la participació cultural de manera activa de qualsevol persona, que apareix en dos subapartats, dintre de la línia 2.6.2 Garantir l’accés lliure i universal a la cultura com un dret bàsic inalienable:

- Iniciar la integració dels ensenyaments artístics i culturals en totes les etapes escolars.
- Creació d’un programa de cultura inclusiva, adreçada als col·lectius més vulnerables, que impulsi la cultura com a eina d’inclusió social i que garanteixi el dret universal a la participació cultural a través de noves línies de subvenció per a entitats o de suport o de la facilitació de l’accés a col·lectius més vulnerables, premis a les millors iniciatives i difusió de bones pràctiques.

Les polítiques culturals locals, però, són les més properes a la ciutadania i les que poden donar millor resposta a les necessitats concretes de cada territori o comunitat. A nivell municipal veiem com s’inverteixen més recursos en Promoció cultural i en Acció cultural que no pas en Patrimoni o Equipaments culturals (Departament de Cultura, 2021) i, per tant, és des de les administracions locals des d’on es poden planificar i portar a terme polítiques culturals adreçades al desenvolupament de les persones i les comunitats. En aquesta línia, segons Anna Planas, “les polítiques socioculturals municipals haurien de plantejar-se, com a objectius: apostar per la democratització de la cultura, facilitant l’accés i l’abast als béns culturals de tota la població, estimular la creació d’identitat comunitària i l’autovaloració dels grups i les comunitats, i potenciar l’educació com a procés permanent i de desenvolupament comunitari” (Planas, 2009: 10).

b) Drets culturals: diversitat, equitat, democratització

En relació a la garantia de drets culturals, hi ha diferents convencions i resolucions internacionals amb directrius per a les polítiques públiques. Més enllà de la Declaració Universal de Drets Humans (1948), de la qual parteixen tota la resta de directrius, i de les declaracions de la

---

² Traducció pròpia de la cita original en castellà.

UNESCO³, a nivell Europeu la *Convenció Europea dels Drets Humans* (1950), la *Convenció Cultural Europea* (1954), la *Declaració sobre la Diversitat Cultural del Consell d'Europa* (2000) o la *Convenció de Faro* (2005) per a la protecció del patrimoni cultural, recolzen el fet que les polítiques culturals assegurin la garantia dels drets culturals.

Si ens fixem en aquest aspecte, en què les polítiques públiques vagin encaminades a garantir drets culturals, veiem que sovint hi ha barreres interseccionals –gènere, classe social, nivell d'estudis, orientació sexual, etc.– que obstaculitzen que certs col·lectius puguin participar en la vida cultural de la comunitat. Baltà i Dragičević defineixen 5 àrees específiques per a l'acció de les polítiques culturals inspirades pels drets culturals (Baltà i Dragičević, 2017):

- Accés i participació, posant èmfasis en el fet de donar l'oportunitat a tothom de participar activament en processos creatius, incloent tant la creació individual com comunitària.
- Participació en la presa de decisions i gestió política, entenent que el dret a la participació cultural també inclou el dret a configurar aquesta vida cultural.
- Abordar els obstacles que impedeixen la participació en la vida cultural, analitzar les possibles barreres d'exclusió i adoptar mesures efectives per redreçar la situació.
- Protecció de les minories i de les identitats i expressions culturals amenaçades.
- Protecció dels recursos culturals, drets i activitats culturals que puguin ser posades en risc per polítiques d'altres àmbits.

Amb aquestes directrius es fa palès que les polítiques que vagin encaminades a garantir drets han de posar les persones i les comunitats al centre, com a subjectes actius i participatius en la creació i en la gestió d'aquestes polítiques.

c) La cultura per al desenvolupament sostenible

La cultura encara no està considerada com a un pilar clau per al desenvolupament sostenible a nivell global, malgrat diferents entitats i col·lectius reivindiquen i han reivindicat durant anys la necessitat d'incloure-la en les polítiques de desenvolupament.

“(…) situar la cultura en el desenvolupament sostenible requereix assolir noves perspectives i, principalment, un canvi de mentalitat que superi les visions clàssiques que no contempen la complexitat de la cultura a la societat contemporània globalitzada” (Martinell, 2020: para. 1).

L'any 2000 la Cimera del Mil·lenni, en la qual es van acordar els vuit Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM) no contemplava la cultura en les seves finalitats.

---

³ *Declaració Universal sobre la diversitat cultural* (2001), *Convenció per a la Promoció i Protecció de la Diversitat de les Expressions Culturals* (2005), la *Declaració de Friburg sobre els drets culturals* (2007).

El 2010, l'Organització Mundial de Ciutats i Governos Locals Units (CGLU), va presentar i aprovar un document per incorporar la cultura com a quart pilar per al desenvolupament sostenible, juntament amb els altres tres pilars –creixement econòmic, inclusió social i equilibri mediambiental– que ja s'havien acceptat com a pautes per al desenvolupament sostenible el 1987, en el qual es fa una crida a les ciutats i governs locals de tot el món a:

- Integrar la dimensió de la cultura en les seves polítiques de desenvolupament.
- Desenvolupar una política cultural de gran calat.
- Incloure la dimensió cultural en totes les polítiques públiques.
- Promoure la idea de la cultura com a quart pilar davant de la comunitat internacional, particularment en el disseny de les polítiques. (Ciudades y Gobiernos Locales Unidos, 2010: 7)

Malgrat això, i que hi va haver una campanya amb suport de diferents xarxes globals titulada #culture2030goal per demanar la inclusió d'un ODS específic per a la cultura, a l'Agenda 2030, que substitueix els ODM, i que és vigent actualment, la cultura segueix absent entre els seus 17 objectius. Segons Martinell, “existeixen resistències i concepcions reduccionistes per part dels Estats quan en el document ‘Transformar el nostre món: A l'Agenda 2030 pel desenvolupament sostenible’ no incorpora el potencial de la cultura en la dimensió que li pertoca a les nostres societats contemporànies” (Martinell, 2020: para. 2).

És a dir, els governs locals criden a integrar la dimensió de la cultura a les polítiques de desenvolupament però, en canvi, els documents aprovats pels estats no reflecteixen aquest posicionament. En aquesta línia, el CGLU va publicar el 2018 un document titulat *La cultura en los objetivos de desarrollo sostenible: guía práctica para la acción local*, que pretenia donar eines als governs locals per desenvolupar les seves polítiques culturals en relació als ODS.

“A més, l'objectiu d'aquest document serà demostrar que els aspectes culturals desenvolupen un paper essencial per a l'èxit de tota l'Agenda 2030, fins i tot en àrees en les que les connexions siguin només implícites. A la pràctica, tal com han demostrat àmpliament les evidències produïdes durant aquests anys, els aspectes culturals, entre ells la participació activa en la vida cultural, el desenvolupament de llibertats culturals individuals i col·lectives, la protecció del patrimoni cultural material i immaterial i la protecció i promoció de les diverses expressions culturals, són components centrals en el desenvolupament humà i sostenible. I també poden tenir efectes positius en altres àrees de desenvolupament sostenible. El Preàmbul de l'Agenda 2030 assenyala: ‘Reconeixem la diversitat natural i cultural del món, i també que totes les cultures i civilitzacions poden contribuir al desenvolupament sostenible y exerceixen un paper crucial en la seva facilitació’”⁴ (Ciudades y Gobiernos Locales Unidos, 2020: 4).

---

⁴ Traducció pròpia de la cita original en castellà.

d) La cultura al món rural

Existeixen diferents definicions en relació a què és el “món rural” i què representa, ja que, segons el cas, es té en compte diferents elements (naturals, econòmics, culturals, etc.) tot i que el criteri més utilitzat és el de la densitat de població. Així, la Llei 45/2007 de 13 de desembre, per al Desenvolupament Sostenible del Medi Rural (LDSMR) defineix el món rural com a “espai geogràfic format per l’agregació de municipis o entitats locals menors amb població <30.000 habitants i densitat <100hab./Km², defineix municipi rural com a municipi <5.000 habitants” (Boe.es, 2007).

El món rural no és una realitat uniforme i estàtica, sinó que està format per una gran diversitat, territoris amb fisonomies i trets molt diferenciats, tant des del punt de vista sociodemogràfic com econòmic i cultural (Burgos, 2020:14). Moltes regions es troben afectades pel despoblament i l’envelliment de la població i alhora per una gran mobilitat de persones que generen més diversitat.

Segons Burgos, “la despoblació fractura el vincle intergeneracional que possibilita la transmissió, revisió i projecció cap al futur de la memòria cultural dels nostres pobles. És en la recuperació i reconstrucció d’aquest llaç vital on la cultura hauria d’intervenir, i fer-ho mitjançant unes bases o fonaments culturals que, sense renunciar al passat, responguin a noves formes de ser i d’estar al món”⁵ (Burgos, 2020: 15).

Gemma Carbó posa de manifest el paper del món rural i de la seva cultura en relació a l’ODS11, quan parla de ciutats i comunitats sostenibles. Segons Carbó, el saber tradicional, uns coneixements que no han entrat mai a l’acadèmia perquè no estaven relacionats amb la modernitat, són ara molt útils i necessaris en clau de sostenibilitat.

“Parlàvem abans d’aquesta idea de l’escala humana, de les relacions en comunitats petites, parlàvem d’economia circular (més circular que la matança del porc jo crec que no existeix res), parlàvem també de temes d’innovació educativa –l’escola rural ha estat sempre un laboratori d’innovació educativa, que treballa amb el context, que treballa de manera intergeneracional, que trenca les parets de l’escola, que s’ubica en la vida real. (...) Parlàvem de residu zero. El residu zero ja existia en el món rural, el concepte de residu és un concepte modern generat especialment per les indústries derivades del petroli, que després de la Segona Guerra Mundial es queden sense mercat per col·locar els seus productes i que comencen a generar les grans cadenes de producció i de productes plàstics, que van des de les mitges de niló als tupperwares i la resta de plastificats que ens han inundat i que ens han portat a la situació actual”⁶ (Carbó, 2021b: min. 2:49:00 – 2:51:30).

---

⁵ Traducció pròpia de la cita original en castellà.

⁶ Traducció pròpia de la cita original en castellà.

I, afegeix, que “el centre de l’activitat humana és l’estar junts i no l’economia” i justament la creació de comunitats resilientes en els entorns rurals, en relació a aquests sabers tradicionals, s’estan visualitzant com a base de la innovació. (Comajoan, 2021: 127)

Malgrat aquesta mirada posada en el món rural, cal tenir en compte les relacions rural-urbà des de la interconnexió i el diàleg i no caure en una visió excloent. En aquesta línia, Burgos explica que en un món globalitzat, en el que les distàncies es dissolen i els horitzons canvien constantment, “la dualitat rural-urbà (...) ja no és binària o dicotòmica. Les relacions camp-ciutat s’han d’entendre des del diàleg i la reciprocitat, no des de l’oposició i l’antagonisme”.⁷ (Burgos, 2020: 17)

A nivell de polítiques públiques, s’està treballant des de fa uns mesos en l’elaboració de l’Agenda Rural de Catalunya, amb la participació d’entitats i particulars, per tal de situar els territoris rurals en una posició de participació en la presa de decisions sobre el desenvolupament territorial en consonància també amb l’Agenda 2030. L’Agenda Rural de Catalunya té com a marc de referència la iniciativa del Parlament Europeu per redactar una Agenda Rural Europea i, per tant, forma part d’una estratègia a més gran escala per dotar el món rural d’eines de decisió. (Desenvolupamentrural.cat, 2021). Quan finalment es publiqui, serà interessant veure quin paper hi té la cultura.

---

⁷ Traducció pròpia de la cita original en castellà.

7 - Estat de la cultura al Lluçanès

El Lluçanès és un territori rural, molt vinculat a l'agricultura i la ramaderia i, per tant, a tots els elements culturals que són propis d'un tipus de vida lligada a les feines del camp i al contacte amb la natura.

El nom de Lluçanès és degut al castell de Lluçà, documentat des del 905, que va poder conservar-ne el nom malgrat la fusió amb altres dominis (Gran Enciclopèdia Catalana, 2015).

Es tracta, per tant, d'un territori amb patrimoni medieval i un gran llegat d'edificacions posteriors corresponents bàsicament a masies i esglésies i ermites, amb un ampli ventall de festes, costums i sabers tradicionals que han anat passant de generació en generació, i amb un teixit associatiu important que les manté vives.

Per tenir una visió panoràmica de l'estat actual de la cultura al Lluçanès, s'han analitzat quatre aspectes: els equipaments, els recursos humans de les administracions públiques, les entitats i les activitats culturals més importants.

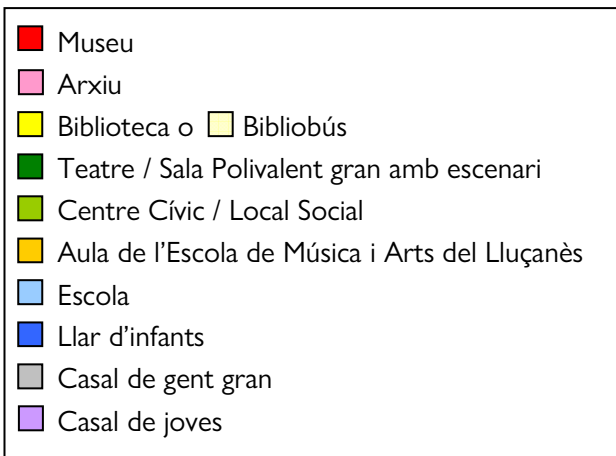
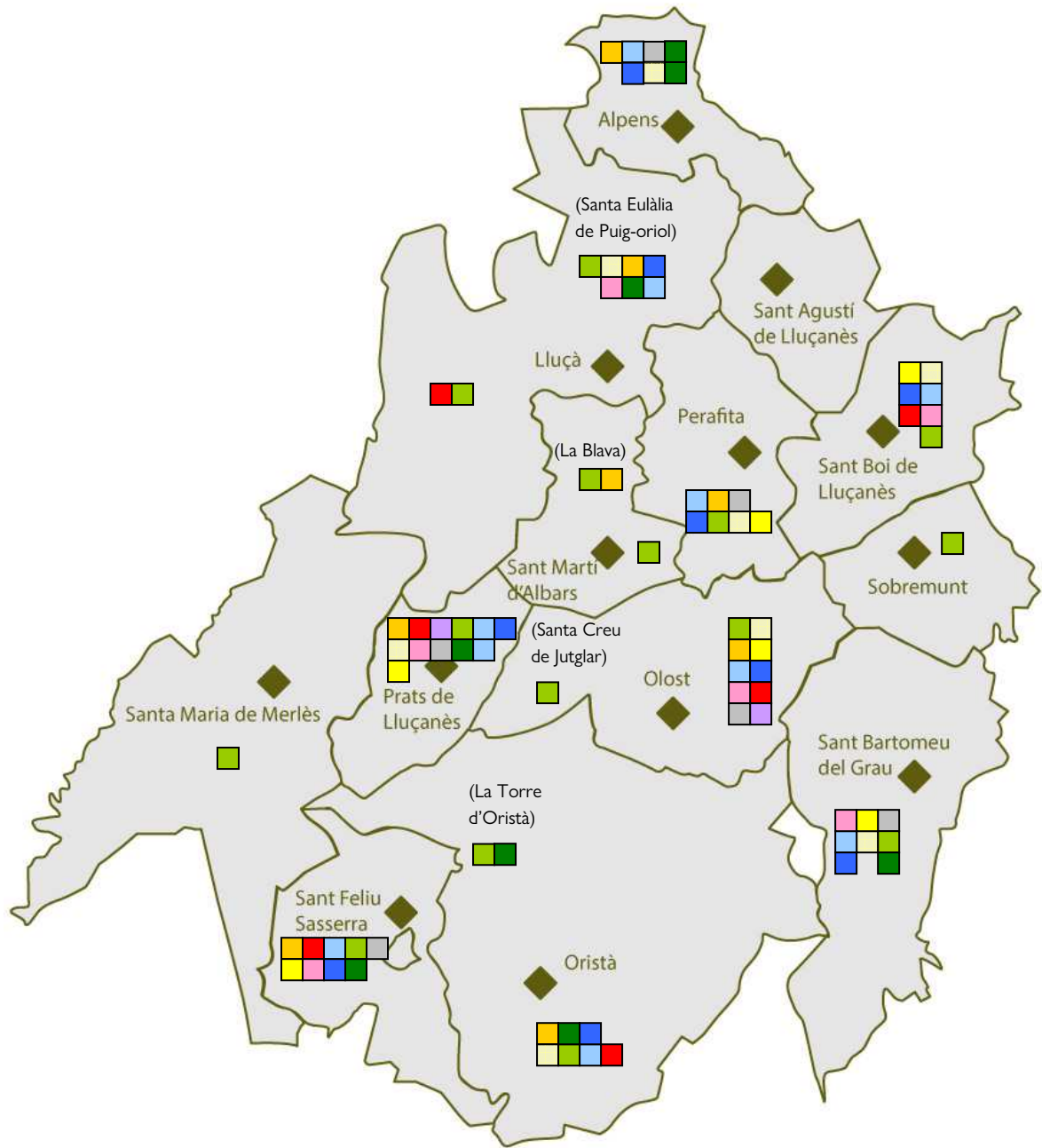
a) Equipaments

Pel que fa als equipaments s'han tingut en compte espais de tipus eminentment cultural, com poden ser biblioteques, arxius, teatres..., però també s'han considerat els espais educatius i socials, com escoles i casals de gent gran o de joves, ja que són espais on s'hi desenvolupen moltes activitats culturals o són potencialment utilitzables per aquest tipus d'activitats, tenint en compte les mancances en infraestructures que pateixen els municipis petits.

Tot i que hi ha municipis amb uns recursos prou importants, atenent a les seves dimensions demogràfiques, cal tenir en compte que molts dels equipaments tenen un horari d'obertura molt restringit. Les escoles, excepte a Prats de Lluçanès, són rurals, és a dir, que no arriben a tenir un grup per nivell educatiu i, de fet, algunes llars d'infants, com la de Lluçà, pateixen per la seva continuïtat degut al poc nombre d'infants inscrits (Ccma.cat, 2021). Només hi ha un institut, ubicat a Prats de Lluçanès.

A continuació es mostra un mapa de tots els municipis del Lluçanès, amb els equipaments i serveis que hi ha a cada municipi. En els casos en què hi ha més d'un nucli urbà dins d'un mateix municipi, s'han posat diferents agrupacions d'equipaments i el nom del nucli de població entre parèntesi.

Figura 1. Equipaments i serveis culturals dels municipis del Lluçanès

Font: Elaboració pròpia a partir de les webs dels ajuntaments.

b) Recursos humans

Les administracions públiques locals del Lluçanès són bàsicament els ajuntaments, el Consorci del Lluçanès i el Consell Comarcal d'Osona.

De tots els municipis del Lluçanès només n'hi ha dos que comptin amb la figura de tècnic/a de cultura, que són Perafita i Prats de Lluçanès. La tècnica de Perafita té una jornada de 20h setmanals i, a més de les tasques de tècnica de cultura, és la responsable de la biblioteca i també s'encarrega de la redacció del *Full de Perafita*, una publicació mensual de l'ajuntament (Perafita.cat, 2021).

Prats de Lluçanès és el municipi més gran i, per tant, compta amb més tècnics/ques que la resta de municipis. Tot i així, la persona que s'encarrega de fer de tècnica de cultura fa 2/3 de jornada i la seva plaça consisteix en tècnica d'educació, cultura i joventut, i darrerament també fa tasques de tècnica d'igualtat.

Com ella mateixa va comentar en una entrevista realitzada especialment per aquest treball, "és la realitat de molts ajuntaments petits", i costa molt planificar, ja que "la feina del dia a dia se't menja, i tenir aquest espai de parar i fer-te aquestes preguntes de veure cap a on estàs anant i de si estàs complint segons quins requisits atenent aquesta mirada o... no es té en compte, es va a solucionar el dia a dia" (entrevista a M. Faura, tècnica de cultura de Prats de Lluçanès, 4-1-2022).

Per altra banda, pel que fa a les biblioteques, només a Prats de Lluçanès, Olost, Perafita i Sant Feliu Sasserra compten amb una persona que les gestiona.

Pel que fa a l'àmbit supramunicipal, el Consorci del Lluçanès, que compta amb tècnics/ques de diferents àrees com desenvolupament rural, ocupació, envelliment actiu, educació i formació, turisme i patrimoni, promoció econòmica, comunicació i esports, no compta amb cap persona dedicada exclusivament a cultura. En aquest context, el projecte de l'Escola de Música i Arts del Lluçanès [EMAL], que depèn d'aquest ens, té un pes molt important en les polítiques culturals que es porten a terme des del Consorci i compta amb una plantilla de nou professors i professores fixes, la majoria amb jornades parcials.

En relació amb el paper de la cultura al Consorci del Lluçanès, i la figura de tècnic/a de cultura, la coordinadora política de l'ens explicava el següent:

"Sí que és veritat que, com hi ha altres àrees del Consorci que porten ja anys, des de l'inici en què es va constituir el Consorci, doncs que s'han anat treballant o han anat creixent, potser àrees més de promoció econòmica o més assistencials que han anat prenent gruix, la cultura sí que s'han treballat temes però potser no s'han acabat desenvolupant com les altres àrees.

No tenim figura tècnica i també és una mancança que té el Consell Comarcal d'Osona, que tampoc en té.

Llavors, no hi ha figura tècnica, sí que tenim uns municipis en què es fan moltes activitats culturals, també hi ha tot un teixit associatiu, la societat civil sí que està organitzada en

aquest àmbit, i des del Consorci el que s'ha intentat és promoure accions molt concretes, ja estiguin relacionades amb altres àmbits com el turisme o quan es va decidir la creació de l'EMAL... accions d'aquest tipus, però no és que hi hagi un programa cultural per a tot el Lluçanès" (entrevista a M. Juvanteny, coordinadora política del Consorci del Lluçanès, 7-1-2022).

Per altra banda, posava de manifest que les fonts de finançament són poques i que, més enllà del que es pugui fer des de l'EMAL, les polítiques que es fan des del Consorci del Lluçanès en matèria de cultura van més lligades al desenvolupament econòmic a través del turisme, o a petites subvencions a entitats i recolzament amb la difusió d'actes.

"Sí que és cert que ara hi ha una àrea de cultura, que bàsicament el que intenta fer és, quan fem el calendari del Lluçanès, algunes accions que hi ha hagut des d'òmnium, doncs també intentar coordinar-ho tot amb els municipis. Perquè clar, el Consorci del Lluçanès no té tècnic de cultura però ara mateix algun tècnic específic de cultura em penso que només hi és a Prats. Llavors, clar, aquests petits municipis també necessiten algun recolzament, i alguna vegada algunes accions d'aquestes que potser no s'acabarien fent si no hi hagués el recolzament del Consorci i que, en certa manera algú pogués coordinar-los, doncs el que intentem és fer una mica això" (entrevista a M. Juvanteny, coordinadora política del Consorci del Lluçanès, 7-1-2022).

En resum, els recursos humans en matèria de cultura al Lluçanès són molt limitats. Les poques persones que tenen tasques culturals tenen molt poca dedicació i, per tant, fan la feina del dia a dia, preparen les activitats importants del municipi, però no poden dedicar-se a planificar a llarg termini per manca de temps de dedicació. L'única excepció d'això és el projecte de l'Escola de Música i Arts del Lluçanès, del qual parlarem amb detall més endavant.

c) Entitats

El Lluçanès, en general, és un territori molt ric pel que fa a associacions i entitats culturals, i també pel que fa a col·lectius no necessàriament consituïts legalment, que s'autoorganitzen al marge de les institucions i que també porten a terme tasques culturals molt importants pel territori.

Les entitats culturals del Lluçanès bàsicament són corals, geganters, diables, grups de balls tradicionals i comissions de festes. A més, entre els col·lectius no consituïts com a entitats, hi ha el col·lectiu feminista *La Fetillera*, o el col·lectiu anticapitalista *La Truja negra*⁸, que porten a terme moltes activitats culturals autogestionades a diferents municipis del Lluçanès.

A la següent taula es poden veure les entitats registrades a cada municipi:

---

⁸ Per a més informació d'aquests col·lectius, veure els perfils d'Instagram @lafetillera llucanes i @trujanegra.

Figura 2. Entitats totals i entitats culturals dels municipis del Lluçanès (2021)

Municipi	Nombre total d'entitats	Entitats culturals
Alpens	6	1
Lluçà	7	3
Olost	14	3
Oristà	5	2
Perafita	8	2
Prats de Lluçanès	21	8
Sant Agustí de Lluçanès	0	0
Sant Bartomeu del Grau	15	6
Sant Boi de Lluçanès	8	2
Sant Feliu Sasserra	16	5
Sant Martí d'Albars	0	0
Santa Maria de Merlès	0	0
Sobremunt	2	1 (no constituïda)
TOTAL	102	33

Font: Elaboració pròpia a partir de les webs dels ajuntaments.

Tanmateix, cal destacar que una de les entitats culturals més importants que hi ha hagut al Lluçanès i que ha deixat un gran bagatge, malgrat va desaparèixer el 2014, és l'associació *Solc, música i tradició al Lluçanès*. Creada el 1993, va esdevenir un referent de la cultura i la música popular, organitzant actes a diferents municipis del Lluçanès durant 21 anys, i recuperant danses i tradicions del territori (Pratdesaba, 2014).

d) Activitats culturals rellevants

A la majoria de municipis del Lluçanès té molta importància la Festa Major, i algunes d'elles compten amb danses tradicionals que es segueixen ballant avui en dia, com la Dansa Alpensina, La Dansa del Treure Ball a Sant Feliu Sasserra, o la Trencadansa i el Contrapàs de Prats de Lluçanès. A banda d'aquests elements més folkloritzats, també tenen molta importància els correfocs (a Alpens i a Olost), els gegants, i les trobades comunitàries a través de sopars i balls.

A tot el Lluçanès també tenen molta importància les fires temàtiques, relacionades amb la vida rural: d'artesania, de la transhumància, de bestiar... Alguns dels exemples més rellevants són la Fira de l'Hostal del Vilar, iniciada al segle XVIII i vinculada a l'activitat transhumant, la Fira de la Forja d'Alpens, dedicada a aquesta artesania, o la Fira de les Buixes de Sant Feliu Sasserra, que compta amb una gran participació de la gent del poble.

Seguint amb les tradicions, a la majoria de municipis del Lluçanès es celebren els Focs de Sant Isidre, patró dels pagesos, que consisteix en encendre fogueres acompanyades de sopars populars. A més, encara es conserva molta presència de festes relacionades amb ritus religiosos.

A continuació es mostren les manifestacions festives, recollides als Mapes de Patrimoni de la Diputació de Barcelona, que encara es fan actualment als diferents municipis:

Figura 3. Manifestacions festives dels municipis del Lluçanès (2021)

Municipi	Manifestació festiva
Alpens	Aplec de Sant Pere, Correfoc, Dinar de Carnestoltes, Festa Major, Fira de la Forja, Focs de Sant Isidre, Versots
Lluçà	Aplec de Sant Cristòfol, Festa Major de Lluçà, Festa Major de Santa Eulàlia de Puig-oriol, Focs de Sant Isidre, Aplec de Cinquagesma, Caramelles
Olost	Aplec de Sant Adjutori, Aplec de Sant Isidre, Caramelles, Correfoc, Festa Major d'Olost, Festa Major de Santa Creu de Jutglar, Fira d'Olost, Fira de Santa Creu de Jutglar
Oristà	Aplec de Sant Sebastià, Caramelles d'Oristà, Caramelles de la Torre d'Oristà, Diada de Sant Sebastià, Festa Major de Sant Andreu d'Oristà, Festa Major de Santa Maria de la Torre, Festa Major del Pont del Blanquer, Fira d'artesanía d'Oristà, Focs de Sant Isidre, Grillades, Processó de Corpus d'Oristà, Processó de Corpus de la Torre d'Oristà, la Processó de la Minerva, Processó del divendres Sant, Via Crucis d'Oristà, Via Crucis de la Torre d'Oristà
Perafita	Aplec de Santa Margarida, Aplec del Remei, Festa Major, Focs de Sant Isidre, La Candelera, Revetlla de Sant Pere
Prats de Lluçanès	Benedicció de l'Arç, Caramelles, Diada de Santa Àgata, Festa anyal del santuari de la Mare de Déu de Lurdes, Festa Major de Sant Vicenç, Festes de Sant Joan i els Elois, Festes dels Barris, Fira de Sant Jaume, Fira de Santa Llúcia, Focs de Sant Isidre, Processó del Sant Enterrament, Viacrucis
Sant Agustí de Lluçanès	Aplec dels Munts, Fira de l'Hostal del Vilar, Focs de Sant Isidre
Sant Bartomeu del Grau	Festa Major
Sant Boi de Lluçanès	Festa Major, Festes de Sant Baldiri, Viacrucis
Sant Feliu Sasserra	Festa de Sant Pere Almató, Festa Major, Fira de les Bruixes, Pessebre vivent
Sant Martí d'Albars	Aplec de Salselles, Festa Major
Santa Maria de Merlès	Aplec de la capella de Vilalta, Festa Major de Pinós, Festa Major de Santa Maria de Merlès, Focs de Sant Isidre
Sobremunt	Aplec de Santa Llúcia de Sobremunt, Festa Major, Focs de Sant Isidre

Font: Elaboració pròpia a partir de Patrimonicultural.diba.cat (2022). "Mapes de Patrimoni Cultural". Diputació de Barcelona. Disponible a: < <https://patrimonicultural.diba.cat/> >

Més enllà de les festes d'arrel més tradicional, a nivell territorial tenen molta importància el Festival Cantilafont, organitzat per una entitat privada, i les actuacions de l'EMAL i el cicle de concerts de jazz que organitza.

"El Cantilafont és un festival de música, gastronomia i arts escèniques (especialment circ) que se celebra anualment al Lluçanès. La primera edició va tenir lloc a Prats de Lluçanès l'any 2013 i des de llavors s'ha celebrat cada any, a un poble diferent de la comarca,

durant el mes de juliol. El festival va néixer amb l'objectiu de descentralitzar la cultura i acostar-la al territori, posant en valor el patrimoni del Lluçanès i cada un dels pobles que el formen" (Cantilafont.cat, 2021).

A més, arran de la pandèmia provocada per la covid, es van haver de reconvertir i el 2020 van crear el cicle "Brots del Cantilafont" i el cicle "Storb", que han portat actuacions de petit format a diferents municipis del Lluçanès.

Pel que fa a les actuacions de l'EMAL a diferents municipis, es tracta de concerts de l'alumnat oberts a tothom, l'organització de tallers artístics també oberts a tothom i un festival de jazz professional, Intrús.Jazz pel forat del pany, que combina música, espais patrimonials i productes locals (Llucanes.cat, 2021).

8 - Les polítiques culturals del Lluçanès

A continuació s'exposaran les polítiques culturals que es porten a terme des de les administracions locals, des dels pressupostos als Plans municipals i les principals línies d'acció.

La llei 2/2003, municipal i de règim local de Catalunya defineix les competències matèria de cultura pròpies dels municipis en els següents àmbits:

- el patrimoni històric-artístic (és a dir, construccions i objectes);
- les activitats i les instal·lacions culturals i esportives, el lleure i el turisme (serien equipaments i activitats) (Boe.es, 2003: 22-23)

Cendra critica, en relació al que exposa aquesta llei, que "per bé que estableix de manera genèrica i sense concreció que el municipi també pot exercir activitats complementàries de les pròpies d'unes altres administracions públiques en matèria de cultura; en qualsevol cas, ni una referència a drets culturals" (Cendra, 2017: 2).

a) Pressupostos municipals

En la següent taula (Figura 4) es mostren els pressupostos del 2021 dels diferents municipis del Lluçanès, amb la despesa per habitant, la despesa total, la despesa en cultura per habitant, la despesa total en cultura i el percentatge de despesa en cultura sobre el total.

Les dades han estat consultades al portal de transparència de la Generalitat de Catalunya i, en relació al que inclou la partida de cultura, exposen el següent:

"Aquesta política de despesa inclou les originades pels serveis a què es refereix la seva denominació, fins i tot els de caràcter recreatiu. Les despeses incloses en el grup de programes d'administració general correspondran a activitats dirigides a la planificació, coordinació, control, organització, gestió administrativa i desenvolupament de funcions

de suport dels diferents centres directius que integren la política de despesa. S'inclouen les despeses de creació, conservació i funcionament dels edificis destinats a biblioteques, museus, arxius, cases de la cultura, activitats culturals, d'esplai i temps lliure com llars del jubilat o cases de la joventut; sales d'exposicions, palaus de congressos, parcs zoològics, bandes de música i agrupacions musicals, festes locals de caràcter popular, activitats recreatives en platges, actuacions amb vista a la conservació, promoció i gestió del patrimoni històric-artístic i altres despeses recreatius i culturals; comunicació, autorització, inspecció i sanció dels espectacles públics; així com les transferències a entitats o famílies que col·laborin en el foment d'aquestes activitats” (Pressupostsmunicipals.transparenciacatalunya.cat, 2022).

Figura 4. Despesa general i despesa en cultura dels municipis del Lluçanès (2021)

*En els municipis dels quals no hi ha dades del 2021 s'han agafat del 2019, ja que el 2020 els pressupostos de la majoria d'ajuntaments es van veure afectats per la pandèmia de la covid.

Municipis	Habitants	Despesa per habitant	Despesa total	Despesa en cultura per hab.	Despesa total en cultura	Percentatge de despesa en cultura sobre el total
Sobremunt	78	5.975 €	466.026 €	115 €	9.000 €	1,93%
Sant Agustí de Ll.	89	7.245 €	644.823 €	101 €	9.000 €	1,40%
Sant Martí d'Albars	114	2.761 €	314.737 €	79 €	9.000 €	2,86%
Santa Maria de Merlès	184	3.435 €	632.000 €	27 €	5.050 €	0,80%
Alpens	261	3.458 €	902.586 €	154 €	40.315 €	4,47%
Lluçà	276	1.251 €	345.323 €	67 €	18.535 €	5,37%
Perafita	405	2.538 €	1M €	111 €	44.880 €	4,37%
Oristà (2019)*	549	1.217 €	658.422 €	210 €	113.701 €	17,27%
Sant Boi de Ll.	580	1.255 €	727.638 €	45 €	25.870 €	3,56%
Sant Feliu Sasserra (2019)	602	1.353 €	814.216 €	183 €	110.005 €	13,51%
Sant Bartomeu del Grau	884	1.226 €	1M €	79 €	69.855 €	6,44%
Olost	1.202	1.428 €	2M €	74 €	88.775 €	5,17%
Prats de Ll.	2.604	1.029 €	3M €	85 €	221.800 €	8,28%

Font: Elaboració pròpia a partir dades de Pressupostsmunicipals.transparenciacatalunya.cat (2022).
 “Pressupostos municipals”. Generalitat de Catalunya. Disponible a:
<http://pressupostsmunicipals.transparenciacatalunya.cat/>

A la taula podem veure com, amb algunes excepcions, la despesa total dels municipis creix amb el nombre d'habitants, com seria lògic, però si ens fixem amb la despesa per habitant, veiem que els municipis més petits han de fer un esforç molt més gran ja que, tot i tenir el pressupost més baix, la despesa en cada persona que hi viu és molt més gran, per la dificultat d'optimitzar serveis.

En relació als pressupostos del municipi més petit del Lluçanès, Sobremunt, i a la dificultat de poder fer les polítiques que voldrien, el seu alcalde comentava el següent:

“Clar, ara estem parlant de cultura, però ho podem extrapolar a tot el que ens passa al municipi. El nostre pressupost és limitadíssim, el nostre pressupost ordinari el quadrem just i els ingressos que tenim en un municipi com el nostre, en què pràcticament no hi ha obres i l’impost de construccions i obres és molt baix, i els IBIs són el que són –l’impost de béns immobles–, no hi ha impost d’activitats econòmiques perquè no n’hi ha, llavors nosaltres el què recaptem és zero, per tant, el que podem fer amb el nostre pressupost és zero. Què passa? Que ho hem de fiar tot a les subvencions que ens arriben. I moltes vegades les subvencions que ens arriben són condicionades gairebé sempre” (entrevista a A. Güell, alcalde de Sobremunt, 4-1-2022).

Tot i que la despesa total per habitant decreix a mesura que augmenta el nombre d’habitants del municipi, la despesa en cultura per habitant és molt més irregular i depèn tan del pressupost total com del percentatge de despesa en cultura.

Si ens fixem en el percentatge de despesa en cultura sobre el total, veiem que és més semblant en pobles de dimensions semblants i que els municipis amb menys percentatge d’inversió i, a més, amb menys inversió total, són els més petits.

A la taula destaquen Oristà i Sant Feliu Sasserra, amb una despesa en cultura per sobre de la mitjana, i tot i que no tenim les dades del 2021 per poder fer una comparació precisa, les dades tenen sentit ja que són municipis amb projectes culturals singulars, com és el cas del jaciment arqueològic de Puig-Ciutat a Oristà o la Fira de les Bruixes de Sant Feliu Sasserra, que requereixen de més despesa.

En relació als pressupostos del municipi més gran, Prats de Lluçanès, la seva tècnica de cultura comentava que, malgrat la despesa en cultura del seu ajuntament és superior a la mitjana de municipis similars, es fa difícil donar continuïtat a alguns projectes i, sobretot, mantenir els equipaments:

“(…) tot i que són uns pressupostos que estan bé, segons la mitjana, es queda curt perquè moltes vegades només es pensa en l’execució, és a dir, en la programació, i no en aquesta conservació al llarg de l’any, a tota la feina de recerca, o feina més tècnica o de comprar materials nous, o de tenir tots els equipaments en condicions. Tenim molts equipaments i no en tenim cap en condicions, per exemple” (entrevista a M. Faura, tècnica de cultura de Prats de Lluçanès, 4-1-22).

A la següent taula es pot veure de quina manera es concreta, en percentatge, la despesa en cultura de cada ajuntament:

Figura 5. Percentatge per partides de la despesa en cultura dels municipis del Lluçanès (2021)

Municipis	Habitants	Administra- ció general de cultura	Bibliote- ques i arxius	Promoció cultural	Lleure i temps lliure	Protecció i gestió del patrimoni historicoartístic	Museus i arts plàstiques	Festes populars i celebracions
Sobremunt	78			37,78%	28,89%			33,33%
Sant Agustí de Ll.	89	100%						
Sant Martí d'Albars	114							100%
Santa Maria de Merlès	184			10,89%	39,60%			49,50%
Alpens	261							100%
Lluçà	276	5,04%		70,14%				50,69%
Perafita	405		15,11%	27,18%	6,46%			51,25%
Oristà (2019)	549	1,76%			41,34%	56,90%		
Sant Boi de Ll.	580	53,61%						46,39%
Sant Feliu Sasserra (2019)	602		6,18%	32,66%	36,62%			24,54%
Sant Bartomeu del Grau	884	42,02%			7,81%		1,43%	48,74%
Olost	1.202	19,60%	20,70%	9,01%				50,69%
Prats de Ll.	2.604		12,15%	34,24%	25,26%	1,13%	0,17%	27,05%

Font: Elaboració pròpia a partir dades de [Pressupostosmunicipals.transparenciacatalunya.cat](http://pressupostosmunicipals.transparenciacatalunya.cat) (2022).
 "Pressupostos municipals". Generalitat de Catalunya. Disponible a:
<http://pressupostosmunicipals.transparenciacatalunya.cat/>

En aquesta taula es confirma que a Oristà es dedica un percentatge molt alt a la protecció i gestió del patrimoni historicoartístic, a diferència d'altres municipis, degut al jaciment arqueològic, i que, en general, prenen molta importància les Festes populars i celebracions i molt poca els Museus i arts plàstiques.

El Consorci del Lluçanès, ens supramunicipal que engloba 12 dels 13 municipis del Lluçanès (tots excepte Santa Maria de Merlès), va comptar el 2021 amb un pressupost de 801.451€.

b) Línies d'acció de les polítiques públiques en matèria de cultura al Lluçanès

Com hem vist als apartats anteriors, hi ha alguns municipis que tenen elements culturals singulars, als quals es dedica una gran part de despesa cultural, però en la majoria les despeses se centren en les festes majors i en la organització d'activitats puntuals.

Als municipis del Lluçanès, com a la majoria de municipis petits, no es disposa de cap Pla d'Acció Municipal, i en general, les polítiques culturals tampoc disposen d'una planificació a mitjà o llarg termini.

En molts casos, les figures polítiques encarregades de portar l'àrea de cultura porten també moltes altres àrees i, a més de no poden tenir dedicació completa, en general perceben una retribució simbòlica, si la tenen.

Per altra banda, el Consorci del Lluçanès disposa des de finals de 2019 d'una àrea de cultura però, com hem vist anteriorment, no disposa de cap tècnic/a. Tal com consta a la web de l'ens, els serveis d'aquesta àrea de cultura són els següents:

- Suport a col·lectius i esdeveniments comarcals.
- Comunicació de les activitats culturals del Lluçanès.
- Suport a ajuntaments en l'organització i gestió d'activitats culturals.
- Promoció dels elements patrimonials.
- Col·laboració amb la Xarxa de Biblioteques del Lluçanès.

Aquests serveis es porten a terme de manera puntual per part de personal tècnic d'altres àrees i estan subjectes a demanda de les entitats o ajuntaments que puguin requerir-los.

Hi ha, però, dues excepcions que marquen línies d'acció a més llarg termini. Per una banda, el municipi més gran, Prats de Lluçanès, disposa des del 2020 d'un Pla d'Acció Cultural i, per altra banda, el Consorci del Lluçanès va posar en marxa el 2017 l'Escola de Música i Arts del Lluçanès, un servei cultural i educatiu públic, de la qual formen part 12 dels 13 municipis que integren el Consorci.

b.1) Pla d'Acció cultural de Prats de Lluçanès

El Pla d'Acció cultural de Prats de Lluçanès, que es va redactar amb el suport de la Diputació de Barcelona, és el primer que es porta a terme al municipi i, per tant, posa de relleu l'interès per la planificació i gestió en aquesta àrea de l'ajuntament.

Els plans d'acció cultural "són instruments per a la reflexió, debat i desenvolupament d'estratègies i propostes per a l'acció cultural local. És un procés liderat pels ajuntaments, basat en les aportacions tècniques i la participació ciutadana, fomentant la corresponsabilitat entre els diferents sectors i agents culturals locals. Durant tot el procés es treballen els eixos cap a on han d'enfocar-se les actuacions futures en matèria d'acció cultural local. Així, les propostes s'orienten a reforçar el paper estratègic de les polítiques culturals, la cohesió social, la interculturalitat, la identitat, la transversalitat i el foment del treball en xarxa amb municipis propers" (Diputació de Barcelona, 2020: 8).

El Pla d'Acció Cultural fa un diagnòstic del sistema cultural de Prats de Lluçanès, el combina amb els valors, paradigmes i criteris compartits de la comunitat del municipi, a través de diferents sessions de treball, i enumera els reptes de futur.

Tenim, per tant, una eina molt necessària per a una bona gestió cultural del municipi, que ha estat elaborada tenint en compte la ciutadania i que defineix unes línies clares d'acció pels propers anys, concretament pel període 2021-2027 (Diputació de Barcelona, 2020: 78).

Ara bé, malgrat tenir una estratègia definida, la tècnica de cultura del municipi explica que es fa molt difícil poder-lo executar per la manca de temps del personal tècnic:

“Tot i que tenim un Pla d’Acció Cultural que ens diu el què hem de fer els propers anys i el que jo sempre trec damunt la taula perquè trobo que té unes línies estratègiques súper clares, amb una visió tenint en compte tot tipus de perfils i de públic, sostenible, etc... Però costa molt executar-lo, perquè costa molt tenir temps per fer trobades, per estar a prop de la gent per replantejar coses i al final acabem fent, estem dintre la roda i anem executant. Però tenim la guia, si volem, la tenim. Però falten recursos humans per poder-ho desplegar. Moltes vegades és el que passa en molts d’aquests plans, que et donen una visió molt completa de tot el que has de fer, que segurament ja ho saps, però bé, està escrit i t’ho diu algú que ho ha estudiat i que ha reunit a tothom i que ha recollit veus de la gent del poble i tot, però després et costa poder-ho executar” (entrevista a M. Faura, tècnica de cultura de Prats de Lluçanès, 4-1-22).

b.2) Escola de Música i Arts del Lluçanès

Per altra banda, probablement el projecte cultural més important a nivell territorial és l’Escola de Música i Arts del Lluçanès (EMAL).

L’EMAL és un projecte nascut el 2017 que “pretén democratitzar l’accés a la pràctica artística a tota la població del Lluçanès, fomentar el compromís amb l’entorn social i cultural, la proximitat amb la ciutadania i amb els agents culturals del territori, partint de l’ensenyament cooperatiu mitjançant el grup com a eina pedagògica i com a espai expressiu on desenvolupar també l’esperit crític i el respecte per la diversitat cultural i per totes les formes artístiques” (Diputació de Barcelona, 2020: 30).

Per poder arribar a tothom, l’EMAL compta amb 4 eixos d’acció (Llucanes.cat, 2021):

- Cursos de llarga durada: adreçats a la formació musical i teatral, amb voluntat de continuïtat.
- Tallers trimestrals: de diferents disciplines artístiques (arts plàstiques, literatura, música, teatre, dansa, fotografia, circ...) amb diferents durades que van d’entre 1 sessió fins a 10 sessions, adreçats a diferents franges d’edat, per tal de donar cobertura a diferents interessos i necessitats.
- Activitats obertes a la ciutadania: representacions de l’alumnat, actuacions professionals, tallers, classes magistrals, exposicions, etc.
- Projectes comunitaris: adreçats a apropar les arts a col·lectius concrets, sovint en risc d’exclusió social.

Amb tot aquest ventall pretén ser un servei públic, que arribi a tota la ciutadania i que, a més, posi en valor el territori. En aquest sentit, l’escola treballa la revalorització de l’entorn i el sentit de pertinença amb diferents estratègies.

Pel que fa als tallers trimestrals, es compta en la majoria del casos amb artistes locals com a docents, siguin o no professionals, i es planifica l'oferta sota demanda de la ciutadania a cada ajuntament.

Per altra banda, l'EMAL organitza l'Intrús. Jazz pel forat del pany, un cicle de concerts de jazz professional, juntament amb les àrees de turisme i de desenvolupament rural del Consorci del Lluçanès, que pretén posar en valor el patrimoni arquitectònic, ja que els concerts es realitzen en espais patrimonials, i els productors locals, mitjançant un tast de productes (Llucanes.cat, 2021b).

Pel que fa a l'eix de projectes comunitaris, un dels projectes que funciona ja des del principi de la creació de l'EMAL és un projecte de banda escolar, dins de l'horari lectiu en una escola de primària, i de manera puntual, es porten a terme accions amb col·lectius determinats per afavorir la cohesió social, com un taller de cant coral per treballar la llengua catalana per a persones novingudes, un projecte per apropar els instruments de la banda (que és gratuïta) a infants amb dificultats d'aprenentatge, un projecte de creació artística amb totes les escoles de primària del Lluçanès...

A més, es disposa d'un sistema de tarifació social pels cursos de llarga durada per evitar que cap persona en quedi exclosa per motius econòmics.

El projecte de l'EMAL és un projecte a llarg termini, les principals línies d'acció del qual formen part del Pla Territorial d'Educació del Consorci del Lluçanès, i es finança amb les aportacions de tots els ajuntaments, i amb subvencions de la Diputació de Barcelona i de la Generalitat de Catalunya.

En relació a aquest projecte, l'alcalde de Sobremunt comentava la importància de tenir un servei com aquest en un municipi petit:

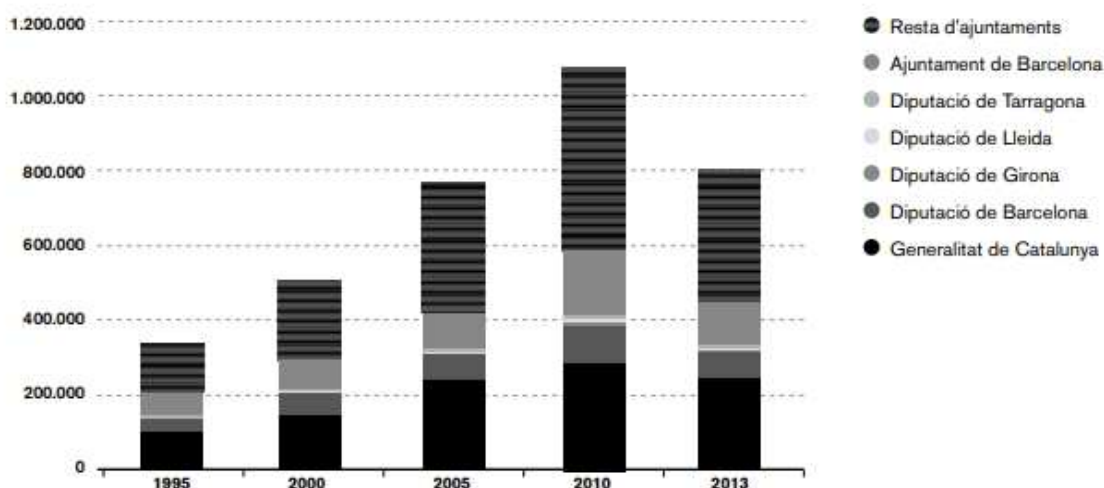
“I per altra banda, sí que és veritat que en el marc de l'Escola de Música i Arts del Lluçanès hem pogut fer una cosa que no havíem fet mai que és organitzar un munt de tallers, i el que és més important és que són accessibles a tothom pel que fa al preu. I encara que només s'hi apuntin 4 persones, pel municipi és molt important” (entrevista a A. Güell, alcalde de Sobremunt, 4-1-22).

9 - Les polítiques culturals d'institucions d'àmbit provincial i autonòmic

En aquest apartat s'analitzarà com afecten les polítiques públiques d'institucions d'àmbit superior, com són la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, als municipis i, molt especialment, si aquestes són útils i responen a les necessitats de la ciutadania dels municipis petits, centrant-nos en el Lluçanès.

En el següent gràfic, es mostra la despesa total en cultura de tot el sistema cultural públic de Catalunya entre els anys 1995 i 2013, i es pot veure el pes que tenen els municipis en la despesa en cultura:

Figura 6. Despesa total en cultura en el sistema de la política a Catalunya (1995-2013)
(Milers d'euros)

Font: Rius (2018: 38)

a) Les polítiques del Departament de Cultura de la Generalitat

Segons apunta Joaquim Rius (2018), des de l'arribada de la democràcia s'ha produït un desenvolupament del sistema de política cultural a Catalunya que ha anat en la línia del desordre i fragmentació, davant la indefinició normativa i la rivalitat entre administracions sobre la distribució de competències, s'han produït duplicitats, competència entre diferents administracions i manca de planificació, alhora que hi ha hagut processos també de racionalització, però que han estat frenats per pugnes polítiques o per concepcions diferents de la relació entre la capital i el territori (Rius, 2018: 36).

Durant els primers anys el Departament de Cultura va desenvolupar una política cultural adreçada a l'alta cultura i a noves institucions, com el Teatre Nacional de Catalunya, i poc sensible a les necessitats del món local. Més endavant es va intentar portar a terme el Pla

d'Equipaments Culturals de Catalunya i altres processos d'ordenació que no van acabar prosperant, i es va intentar un Pla Estratègic de Cultura 2021, que també es va desestimar. Per tant, veiem com les iniciatives del Departament de Cultura han anat més en la línia de potenciar les indústries culturals i els agents privats del sector i han deixat en segon terme la cooperació amb el món local (Rius, 2018: 48-49).

En relació a les polítiques de construcció d'equipaments, Barbieri critica aquesta manera d'entendre la relació entre drets culturals i infraestructures:

“(…) davant l'obligació de promoure els drets culturals, moltes polítiques s'han limitat a construir infraestructures de cultura. D'una banda, això ha limitat l'acció pública a la promoció de l'accés a productes i serveis. D'altra banda, les polítiques públiques s'han centrat en l'edificació de l'obra i en l'administració i regulació del seu accés, i han deixat en un segon pla les implicacions (fonamentalment polítiques) que tenen el seu ús i la seva integració a la vida quotidiana. En definitiva, s'han centrat més en la cultura com a substantiu que no pas en la cultura com a adjectiu, en allò que és cultural. Així doncs, en molts casos la construcció d'infraestructures ha estat lluny de representar la visió de ciutadania i desenvolupament sostenible que comporten els drets culturals. Les polítiques d'infraestructures han subestimat el paper polític dels equipaments culturals, un paper vinculat a l'exercici dels drets; no només els culturals, sinó també, per exemple, el dret a la ciutat” (Barbieri, 2015: 21).

Per altra banda, com ja hem vist al marc teòric, el Pla de Govern actual continua donant molt pes a les indústries culturals i a la preservació de la llengua però té poc en compte el dret a la participació cultural.

b) Les polítiques culturals de la Diputació de Barcelona

La Diputació de Barcelona és un ens d'abast provincial, que abasta 311 municipis, i que actua prestant serveis als ajuntaments, amb un model de treball que es fonamenta en el respecte a l'autonomia local i en el treball en xarxa, amb la finalitat de compartir objectius i crear més benestar a tot el territori (Diba.cat, 2021).

Segons Rius, en el moment de la seva creació la Diputació de Barcelona va establir un model avançat de cooperació entre municipis, anant més enllà de les obligacions que li venien donades constitucionalment, suplint algunes funcions que hauria d'haver exercit el govern de la Generalitat, i dedicant una part important dels seus recursos a la cultura. Uns recursos que, a diferència del Departament de Cultura, no estan compromesos en organismes dependents i, per tant, les possibilitats per dedicar-los al que creguin més oportú en cada moment són molt més grans. I, en aquest sentit, la Diputació ha dedicat molts esforços a articular les polítiques culturals locals (Rius, 2018: 51).

La font principal de recursos culturals dels municipis del Lluçanès és la Diputació de Barcelona, a través del Catàleg de serveis de la Xarxa de Governos Locals. Aquest catàleg posa a l'abast dels governs locals una oferta de suport tècnic, material i econòmic per tal que puguin exercir les seves competències. Segons indiquen des de la Diputació:

“Aquest catàleg representa el compromís ferm i consolidat de totes les àrees de la Diputació amb el territori i el desplegament de les polítiques públiques locals.

L'oferta de recursos del Catàleg és una relació àmplia, polivalent i sistemàtica, que el conjunt d'àrees de la Diputació de Barcelona posa a disposició dels governs locals a fi de satisfer les necessitats detectades al territori i promoure polítiques transversals o sectorials. Es configura com un catàleg obert, en el qual l'existència d'una oferta planificada i estable de recursos ve acompanyada de mecanismes d'actualització de l'oferta que permet que s'adapti al sorgiment de noves demandes i necessitats dels municipis” (Transparencia.diba.cat, 2021).

Aparentment sembla una eina molt útil, que té en compte les necessitats locals, i l'Agenda 2030. Però si ens fixem en el contingut veiem com hi ha moltes propostes per museus, arxius i biblioteques, per equipaments i patrimoni, exposicions itinerants ja seleccionades per la pròpia Diputació i que requereixen d'un espai determinat... (Diputació de Barcelona, 2022: 2), molts recursos als quals no poden accedir els municipis amb mancances en equipaments.

En aquest sentit, Albert Güell, alcalde de Sobremunt, critica el fet que el finançament estigui subjecte a unes línies molt predefinides que sovint no responen a les necessitats del municipi:

“I què estan fent condicionant les subvencions? Ens estan tutelant. I com que tutelens vol dir que no tenim prou autonomia per decidir amb què volem gastar els nostres diners, perquè que no recaptem nosaltres no vol dir que no siguin nostres. Perquè sí que els veïns i veïnes que hi ha aquí paguen IVA, paguen IRPF i això és una altra administració que ho recapta i ens torna, però ens torna la majoria de vegades de manera condicionada i això ens limita moltíssim, perquè moltes vegades torna condicionat a inversió, i és evident que inversió en necessitem però moltes vegades el que necessitem també és poder-ho destinar a capítol I, que és personal propi, o capítol II per poder impulsar i donar continuïtat sobretot a serveis. I això ara no ho podem fer.

Perquè passa això, subvenció per inversió i tens un any per a fer-ho. Nosaltres el que voldríem és això: ens ho transfereixes, ho posem al pressupost i podem establir en plantilla un tècnic polivalent que probablement pugui donar resposta a aquestes altres necessitats que hi ha de la ciutadania com pot ser la cultura, que passen més desapercebuts per les altres administracions quan treuen línies de subvenció” (entrevista a A. Güell, alcalde de Sobremunt, 4-1-22).

Des del Consorci del Lluçanès, la coordinadora política explica la necessitat d'aquests recursos de la Diputació, però alhora exposa la dificultat que es troba un ens supramunicipal per accedir a alguna de les línies de subvenció:

“Diputació, bàsicament amb el catàleg de serveis, que surt anualment, i hi ha suport econòmic i tècnic específic i hi ha programes que fem aquí, que es poden fer pels recursos aquests que ens arriben. Aquests, en les poques coses que fem, són bàsics per poder subsistir, tant a nivell Consorci com ajuntaments.

I llavors la Generalitat també però ja diguéssim per projectes molt concrets... i, per exemple, Puig-ciutat que hi ha un jaciment arqueològic i hi ha tot un projecte a darrere, però els recursos que arriben, i més Consorci, que també tenim la dificultat que hi ha recursos que no hi podem accedir com a mancomunitat de municipis, sinó que ha d'anar directament al municipi, que ja està bé que vagi als municipis, però sí que el Catàleg de Diputació hauria de ser una mica més flexible en això perquè un conjunt de municipis poguéssim demanar els recursos” (entrevista a M. Juvantey, coordinadora política del Consorci del Lluçanès, 7-1-22).

I, com Albert Güell, subratlla la dificultat de donar continuïtat a projectes que són propis, que no encaixen en cap línia de subvenció:

“Alguna vegada hem pogut treure més recursos per algun projecte propi que teníem, perquè ens l'han qualificat de pilot, però, què passa, que quan ha passat aquest projecte pilot no acaba consolidant-se de cap de les maneres, ni com a opció que s'hagi pogut obrir per tots els altres municipis una convocatòria d'ajuts per fer l'activitat que hem provat com a pilot, i llavors, clar, quedem una mica penjats com a territori, perquè dius, i ara, molt bé, és un projecte pilot, a més a més solen funcionar bé, no sé si és perquè som escala petita i també estan molt acurats, han funcionat bé, però no hi ha possibilitat de continuïtat.

És difícil aconseguir recursos per projectes que no estiguin estandaritzats, diguéssim.

Que si alguna vegada hem volgut fer alguna cosa singular doncs a vegades ens diuen, no encaixa dins de les línies del nostre catàleg, però com a projecte pilot seria interessant. Molt bé, però un cop passem el projecte pilot, què fem? Perquè els recursos... seguim tenint els mateixos nosaltres” (entrevista a M. Juvantey, coordinadora política del Consorci del Lluçanès, 7-1-22).

En aquesta línia, Cendra qüestiona aquestes polítiques de subvenció i inversió, que comporta la concepció de la cultura com a objecte:

“L'acció de les administracions públiques no va gaire més enllà de la consideració de la cultura com a objecte o producte i, per tant, s'hi relaciona fonamentalment a través de la subvenció (a empreses, a persones, a associacions), del premi (declaracions patrimonials incloses) i de la inversió en ciment (una inversió, per cert, sense control: les polítiques públiques en la matèria no han comptat amb els ateneus i altres equipaments del teixit associatiu; i sovint—l'època del conseller Tresserras n'és la principal excepció— s'ha menystingut la racionalització i planificació nacional dels equipaments culturals)” (Cendra, 2017: 3).

10 - Necessitats culturals de la ciutadania

Per tal de detectar les necessitats i inquietuds culturals de la ciutadania, s'ha elaborat una enquesta adreçada a tota la població del Lluçanès major de 16 anys, en la qual també es pretén conèixer el tipus de participació cultural, el valor que donen a la cultura i la relació identitària que tenen amb la imatge que projecta la cultura del Lluçanès.

a) Disseny de l'enquesta

Per tal d'elaborar aquest qüestionari s'ha tingut en compte molt especialment l'*Enquesta de participació i necessitats culturals de Barcelona* (Barbieri, 2020), ja que planteja una interpretació més àmplia del que s'entén com a participació cultural.

Mentre que en la majoria d'enquestes s'acostuma a entendre aquesta participació cultural només des del consum, des del paper de les persones com a públic o audiència, Barbieri planteja el següent:

“El dret a la participació en la vida cultural de la ciutat va molt més enllà i inclou almenys quatre dimensions: a) accés o assistència a activitats promogudes per organitzacions culturals de tot tipus; b) pràctica ciutadana que permet la creació, la formació i l'expressió; c) participació en comunitat, que implica formar part d'entitats, grups o col·lectius culturals diversos, i d) participació en les decisions públiques i la governança, en definitiva, en els processos d'elaboració, implementació i avaluació de polítiques culturals” (Barbieri, 2020: 7).

En aquest sentit, en aquest estudi es dona importància també a diferents pràctiques culturals, que van més enllà del que entenem com a *cultura legitimada*. Mentre la cultura legitimada faria referència a les activitats “reconegudes i produïdes amb el suport de les institucions públiques o altres agents formalitzats del sector cultural amb més poder prescriptiu”, “activitats vinculades a significats de cultura amb més càrrega de legitimitat social”, cada com més s'està donant importància en buscar altres instruments d'anàlisi que permetin analitzar la participació cultural també des del punt de vista de les activitats informals, populars, comunitàries, etc., amb una mirada més àmplia, posant en el focus les persones i no la institució (Barbieri, 2020: 8).

Per tal que el qüestionari sigui útil per traçar les línies de futures polítiques públiques, aquest va més enllà d'intentar definir el dèficit cultural, és a dir, “l'absència de persones i comunitats en l'activitat impulsada pel govern i les barreres per la participació”, sinó que també pretén identificar “les capacitats de la ciutadania per implicar-se en pràctiques culturals fora dels radars institucionals” (Barbieri, 2020: 13).

Partint d'aquest estudi de Nicolás Barbieri com a referència, el qüestionari ha estat adaptat i modificat per plasmar la idiosincràcia de l'entorn i per assolir els objectius plantejats per aquest treball. Es pot consultar el contingut del qüestionari a l'Annex 1.

La metodologia per portar a terme l'enquesta ha estat a través d'un formulari online que s'ha distribuït a través dels grups de missatgeria dels municipis.

Som conscients que aquest sistema exclou les persones que no tenen accés a internet o que tenen dificultats per fer servir dispositius mòbils i que, tenint en compte que les respostes són voluntàries, és probable que les persones que han respost hagin sentit un interès per la temàtica i, per tant, el resultat pot no ser representatiu de tota la població.

Tot i així, permetrà detectar algunes de les necessitats culturals del territori, encara que només sigui d'una part de la ciutadania.

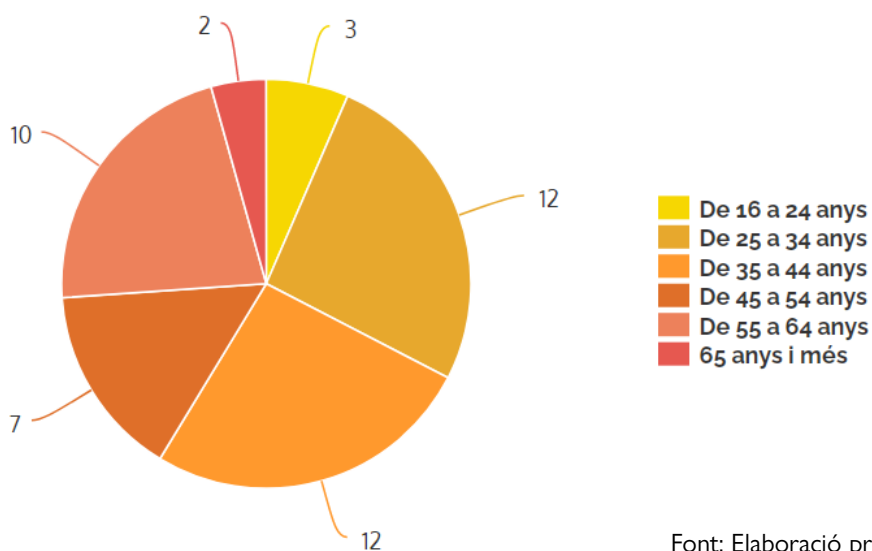
b) Resultats

Han respost a l'enquesta un total de 46 persones de 10 dels 13 municipis del Lluçanès: Prats de Lluçanès (20 respostes), Olost (5), Alpens (5), Perafita (5), Lluçà (3), Oristà (2), Sant Martí d'Albars (2), Sant Feliu Sasserra (2), Sant Agustí de Lluçanès (1) i Sant Bartomeu del Grau (1).

De les persones enquestades, 29 van ser dones i 17 homes.

Les franges d'edat van ser les següents :

Figura 7. Edat de les persones enquestades (gener 2022)
(Nombre de respostes)

Font: Elaboració pròpia

b.1) Participació cultural

En aquest apartat s'ha estudiat l'accés a béns i serveis culturals, la realització d'activitats culturals diverses, les pràctiques expressives i creatives, la pertinença a organitzacions, grups i col·lectius, i les activitats amb suport digital.

Al llarg de tot aquest bloc s'ha posat èmfasi en activitats col·lectives, ja que són les que impacten d'una manera més directa en la comunitat.

En la primera pregunta referent a la participació (figura 8) s'ha tingut en compte que fos oberta, per anar més enllà de la cultura legitimada i per analitzar la participació cultural en tota la seva diversitat.

Figura 8. Activitats realitzades pels habitants del Lluçanès durant el seu temps lliure (gener 2022)
(Nombre de respostes)

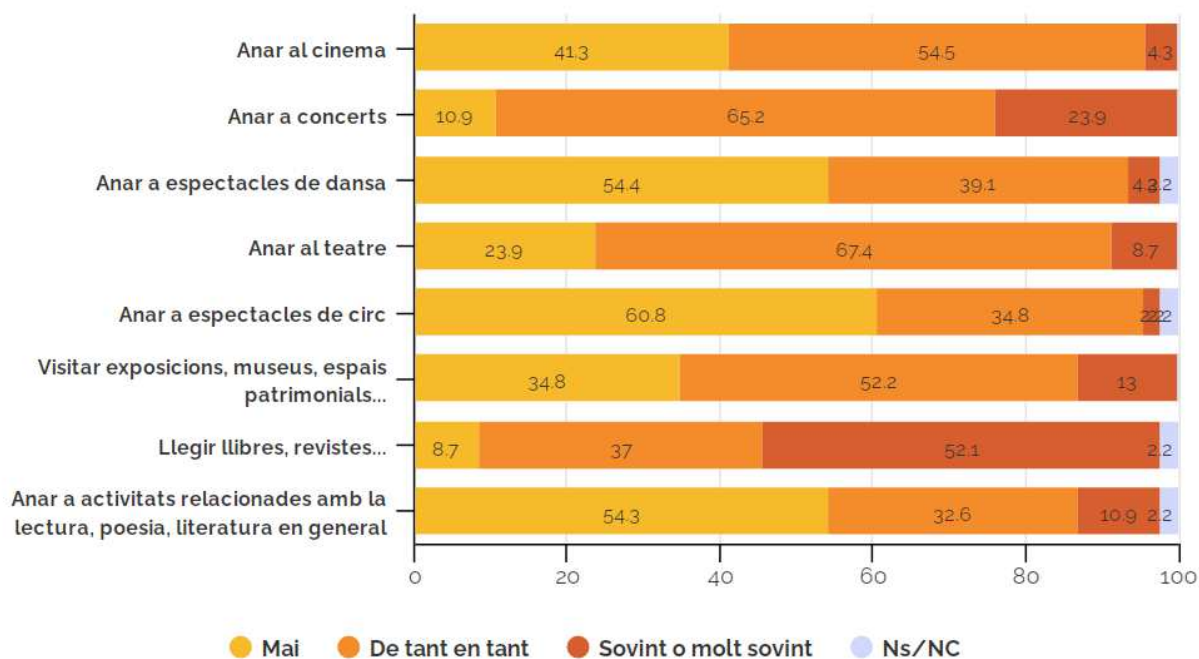
Activitats	Total de respostes
caminar/excursionisme	31
practicar esport	17
llegir	15
anar a teatre, cinema, concerts, exposicions	15
estar amb amics/gues o família	10
manualitats/puntaires, ceràmica	6
cantar, ballar, escriure	5
fer turisme/viatjar	4
ioga	4
mirar sèries/pel·lis	2
escoltar música	3
natura: bolets, caça, agricultura	4
altres	5
ns/nc	1

Font: Elaboració pròpia

Com es pot veure a la taula, les persones enquestades porten a terme una gran varietat d'activitats en el seu temps lliure, que a més, no s'ha pogut constatar que estiguin condicionades a cap factor d'edat o de renda.

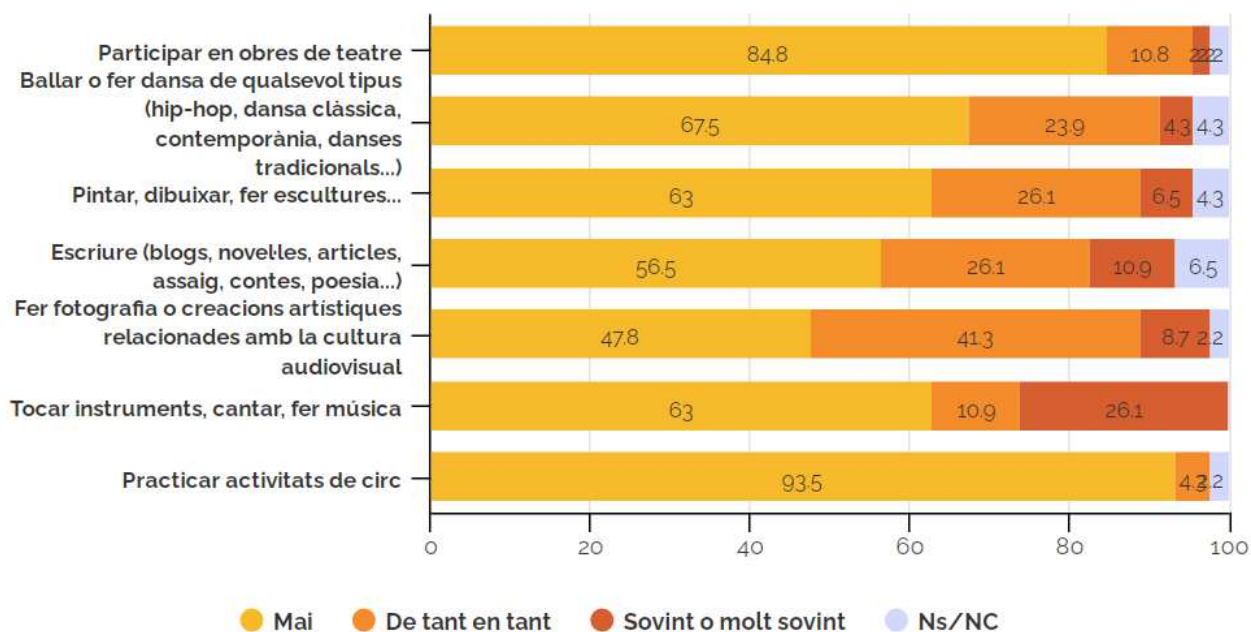
A continuació es mostren els resultats de tres preguntes relacionades amb activitats i pràctiques concretes durant els darrers 6 mesos. Els primers gràfics fan referència a l'accés i assistència a activitats culturals i a la pràctica d'activitats del que entenem com a cultura legitimada:

Figura 9. Accés / assistència a activitats culturals de cultura legitimada (gener 2022)
(Percentatge %)

Font: Elaboració pròpia

Figura 10. Pràctica d'activitats culturals (gener 2022)
(Percentatge %)

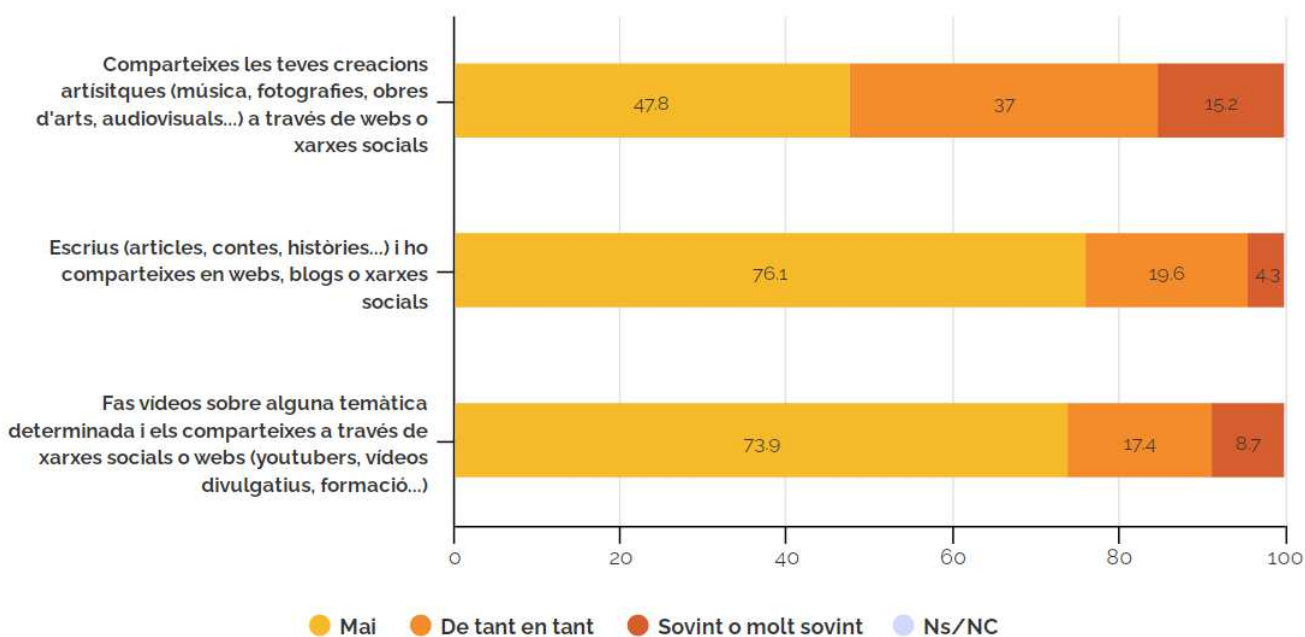
Font: Elaboració pròpia

Si analitzem més en detall les dades, veiem que un 65% de les persones enquestades accedeixen sovint o molt sovint a alguna de les activitats culturals llistades a la Figura 3, mentre que el 35% restant ho fa almenys de tant en tant. Pel que fa a la pràctica cultural (Figura 4), la participació en alguna de les activitats és del 43% i les persones que no fan mai cap d'aquestes pràctiques culturals és del 19,5%.

Veiem, per tant, que tot i que l'accés a activitats culturals està força garantit, i les persones enquestades hi assisteixen almenys de tant en tant, pel que fa a la practica de manera activa encara hi ha moltes mancances.

En relació a les pràctiques culturals a través d'internet, es va analitzar la part creativa i comunitària, preguntant sobre la compartició de creacions pròpies.

Figura 11. Participació cultural a través d'internet (gener 2022)
(Percentatge %)

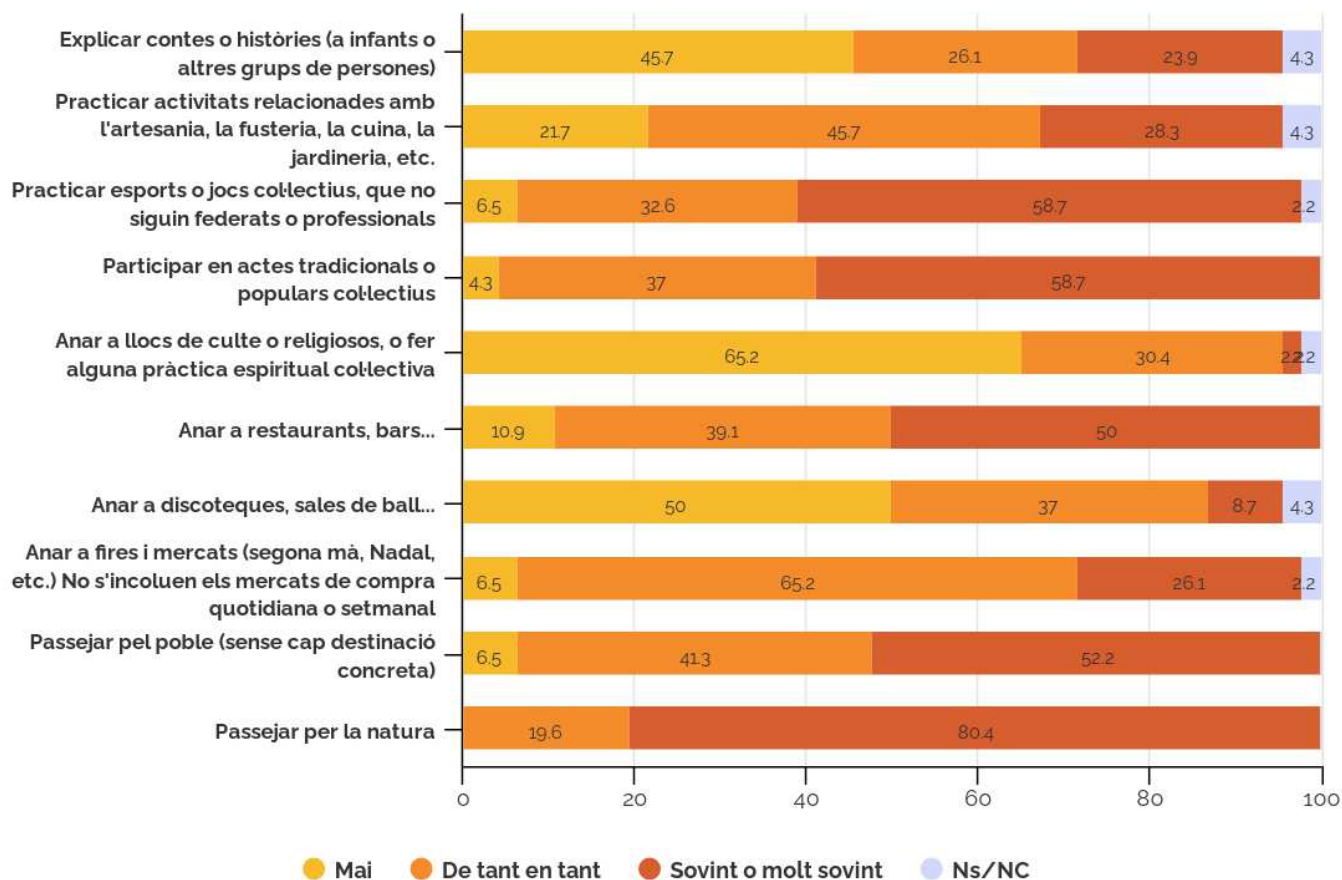

Font: Elaboració pròpia

Si analitzem detalladament la participació a través d'internet es fa palès que, malgrat la capacitat democratitzadora, una part important de la població accedeix a les pràctiques culturals a través d'aquest mitjà ja que un 37% no practica mai cap d'aquestes activitats i només un 19,5% ho fa sovint o molt sovint en alguna d'elles.

Finalment, si tenim en compte altres activitats, enteses com a cultura no legitimada, veiem que la participació és molt més gran:

Figura 12. Activitats de cultura no legitimada (gener 2022)
(Percentatge %)

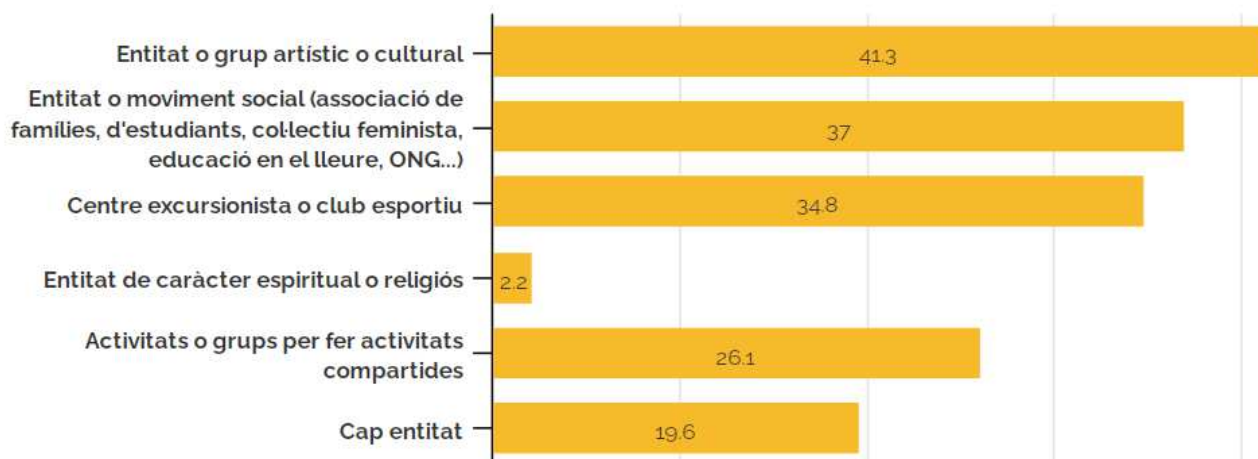
Font: Elaboració pròpia

Si analitzem la intensitat de participació, fixant-nos en el nombre d'activitats que fan sovint o molt sovint les persones enquestades, veiem que el 80,4% fa 3 activitats o més, mentre que el 4,3% (que correspon íntegrament a persones d'entre 55 i 64 anys) no fa cap de les activitats de la llista de manera freqüent.

Cal destacar la importància dels actes tradicionals o populars i de la possibilitat de passejar per la natura, ja que és molt propera.

Per altra banda, en l'enquesta es preguntava sobre la participació en col·lectius o grups diversos. El següent gràfic mostra que, tot i que hi ha una gran part de la població que participa d'entitats culturals, un 19,6% no participa en cap. D'aquestes, un 50%, són majors de 55 anys.

Figura 13. Participació en col·lectius diversos (gener 2022)
(Percentatge %)

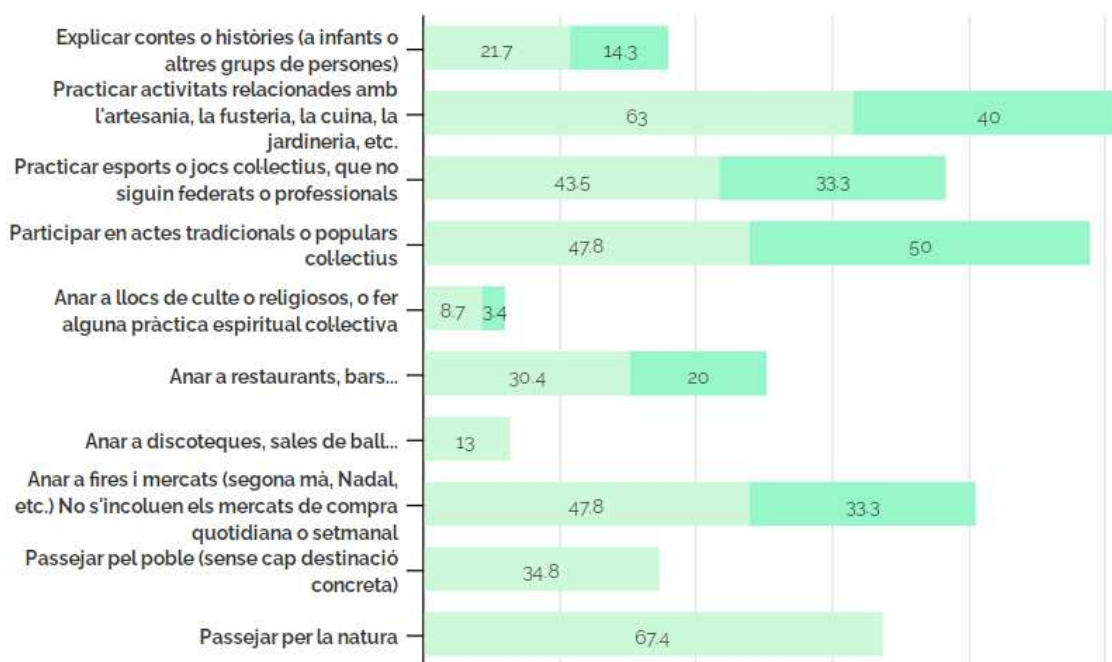
Font: Elaboració pròpia

b.2) Necessitats culturals

En aquest apartat s'analitzen les necessitats culturals que les persones enquestades expressen en relació a l'accés i la pràctica i a la formació artística. També es tenen en compte les percepcions de cada persona en relació a la seva pràctica cultural i es valoren diferents factors que podrien tenir a veure amb la major o menor participació.

A continuació es mostren diferents gràfics que mostren la resposta a la pregunta sobre la voluntat de dedicar més temps a diferents activitats.

Figura 14. Temps per fer activitats de cultura no legitimada (gener 2022)
(Percentatge %)

Font: Elaboració pròpia

● M'agradaria dedicar més temps a aquestes activitats
● Persones que no fan aquestes activitats i que els agradaria fer-les

Tant si ens fixem només en les persones que no fan aquestes activitats i que els agradaria fer-les com amb totes les persones, encara que ja les practiquin, veiem com les necessitats més grans estan relacionades amb pràctiques tradicionals (artesania, actes populars i anar a fires i mercats).

Per altra banda, un 71,7% ha mostrat la necessitat de fer més sovint 3 activitats o més, mentre que només un 2,2% no voldria dedicar més temps a fer-ne cap.

Cal apuntar que, mentre que les persones que no van mai a discoteques o sales de ball i les que no passen mai pel poble no tenen necessitat de fer-ho, pel que fa a passejar per la natura, no hi ha cap persona que hagi respost que no ho fa mai i, per tant, tampoc surt reflectida la necessitat de fer-ho.

Figura 15. Temps per accés / assistència a activitats de cultura legitimada (gener 2022)
(Percentatge %)

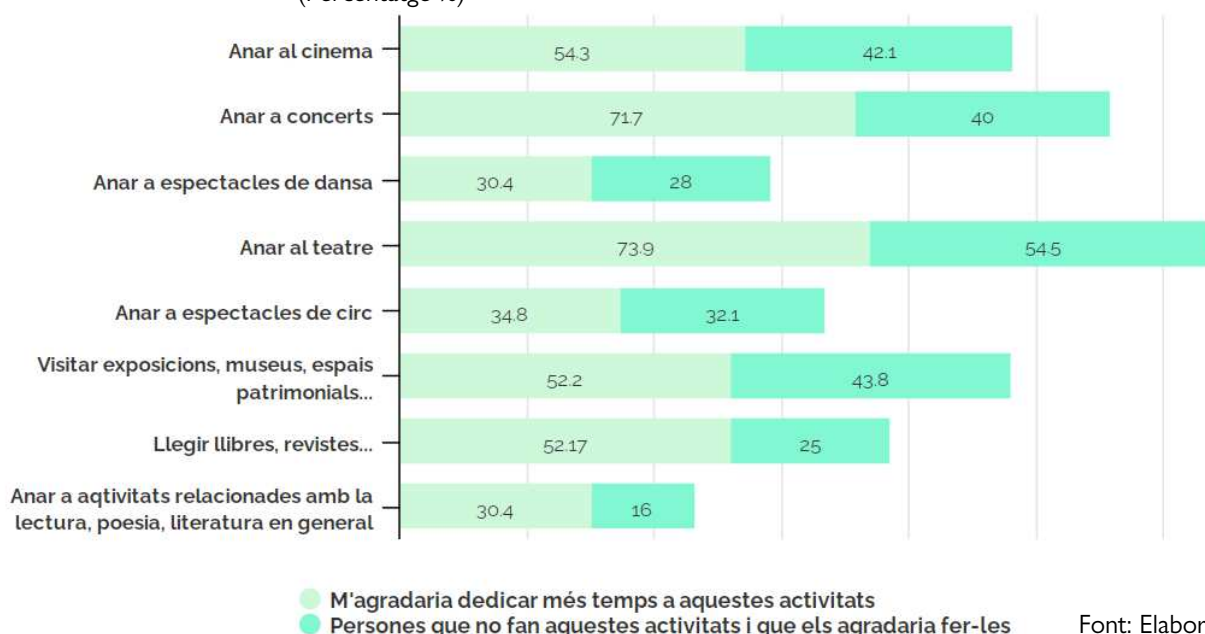
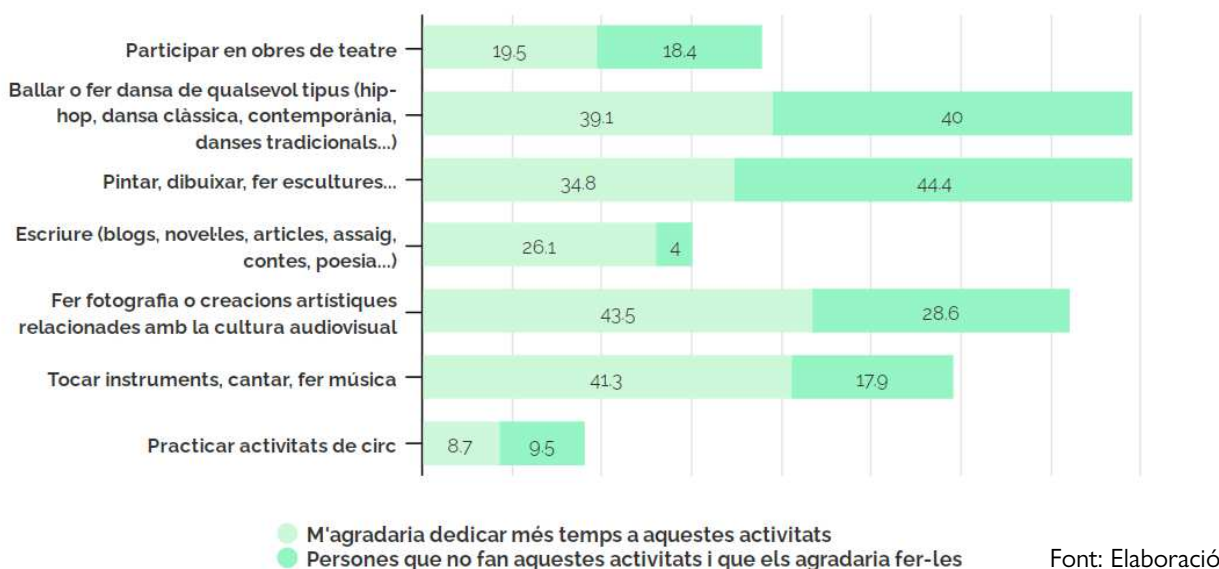

Figura 16. Temps per a la pràctica de cultura legitimada (gener 2022)
(Percentatge %)

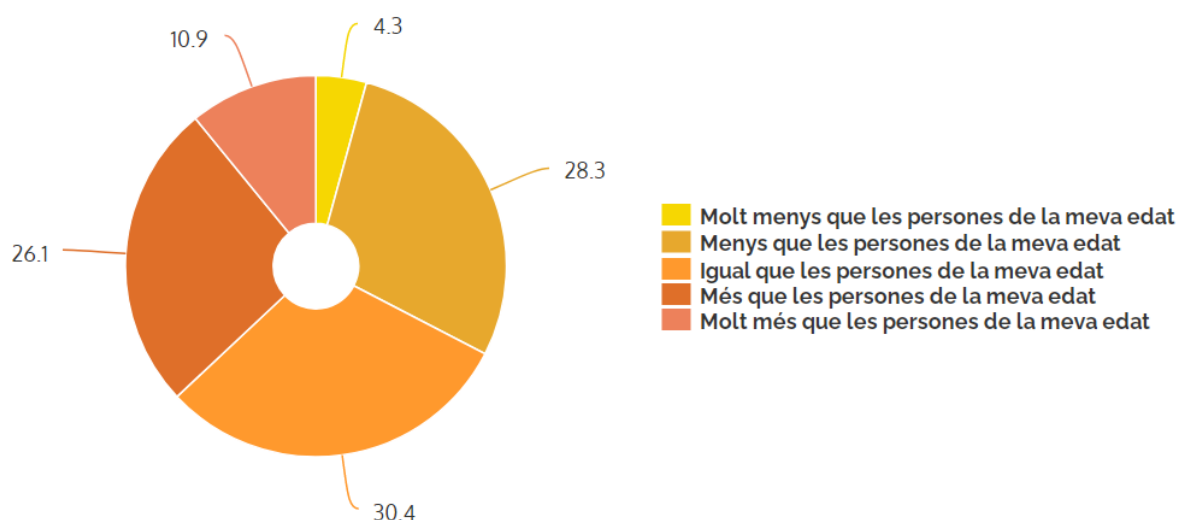
En relació a l'accés a la cultura legitimada, veiem que la necessitat més gran, tant per les persones que ja ho fan habitualment com per les que no, és anar al teatre.

Un 13% de les persones enquestades senten la necessitat de dedicar més temps a fer 3 o més activitats, mentre que només un 2,2% no té necessitat de fer-ne cap.

En canvi, pel que fa a la pràctica cultural, un 17,4% no té necessitat de dedicar més temps a cap de les activitats i un 32,6% mostra la necessitat de fer-ne 3 o més. És important destacar en aquest apartat que un 77% de les persones que no fan cap d'aquestes pràctiques culturals els agradaria poder dedicar més temps almenys a una, i un 100% de les persones que no havien assistit a cap activitat cultural voldrien assistir almenys a una.

Per altra banda, l'enquesta també contempla la percepció que tenen les persones sobre intensitat de la seva participació cultural en comparació amb persones de la seva edat:

Figura 17. Percepció de la participació en activitats culturals (gener 2022)
(Percentatge %)

Font: Elaboració pròpia

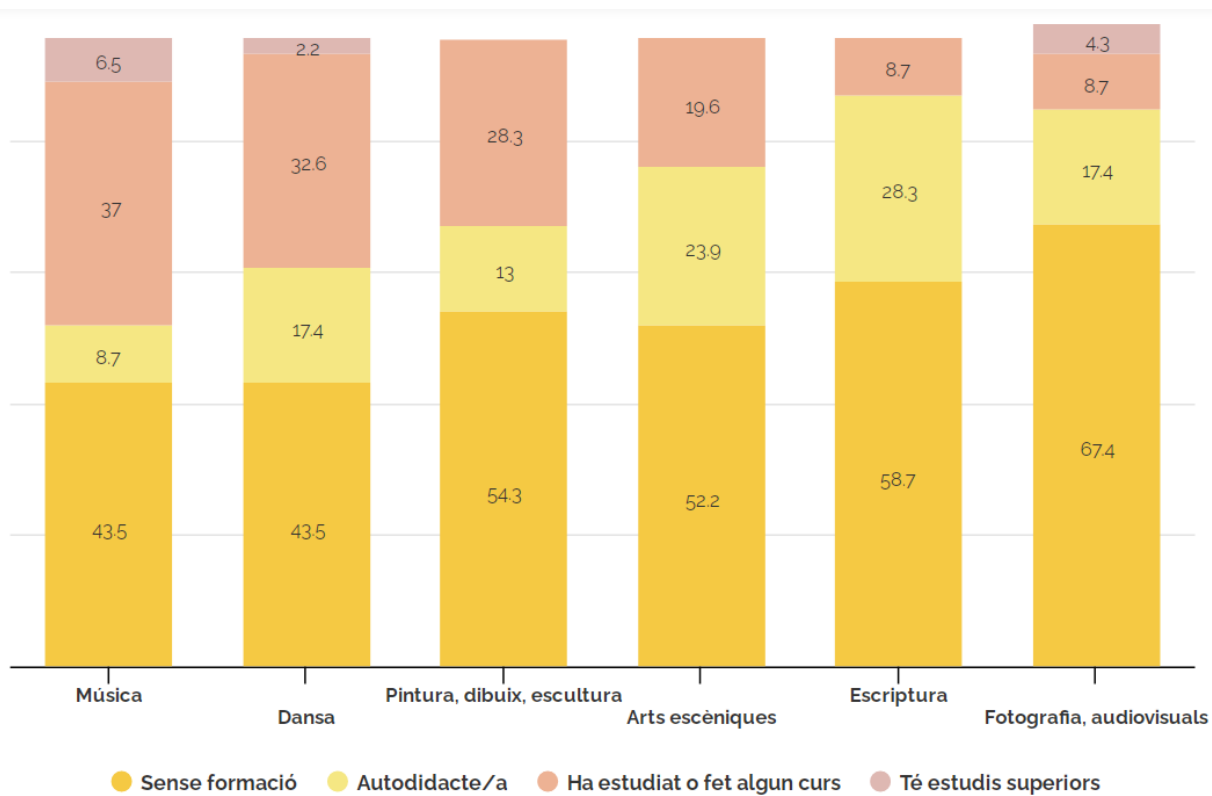
Cal destacar que 32,6% percep que participa menys o molt menys que les persones de la seva edat, però el 37% considera que ho fa més o molt més.

Una altra qüestió que s'ha analitzat en relació a les necessitats culturals és la formació artística ja que "la relació entre els àmbits cultural i educatiu és rellevant per entendre les oportunitats d'exercir un dret cultural bàsic" (Barbieri, 2020 : 63).

En el següent gràfic es pot veure com hi ha grans diferències de formació segons l'àmbit: mentre que en la música ha rebut algun tipus de formació el 43,5% de la població, en l'escriptura només n'ha rebut un 8,7% i en l'audiovisual un 13%.

Per tant, s'evidencien necessitats importants pel que fa a la pràctica artística entre la població, malgrat també es pot afirmar que hi ha opcions per formar-se, sobretot en música i dansa.

Figura 18. Formació en activitats artístiques (gener 2022)
(Percentatge %)

Font: Elaboració pròpia

Finalment, s'ha preguntat a la població sobre els factors que poden incidir en la major o menor participació cultural. En aquesta pregunta s'han tingut en compte factors com la gratuïtat, la proximitat de les activitats, la possibilitat de participar en la governança, o tenir algú amb qui anar-hi.

Les dades reflecteixen que el transport públic, malgrat sigui una demanda del territori, no és rellevant per accedir a activitats culturals, ja que un 73,9% no està d'acord amb aquesta afirmació. El fet de tenir algú amb qui anar-hi, el preu i la possibilitat de participar en la presa de decisions són altres dels factors menys rellevants per incentivar la participació cultural.

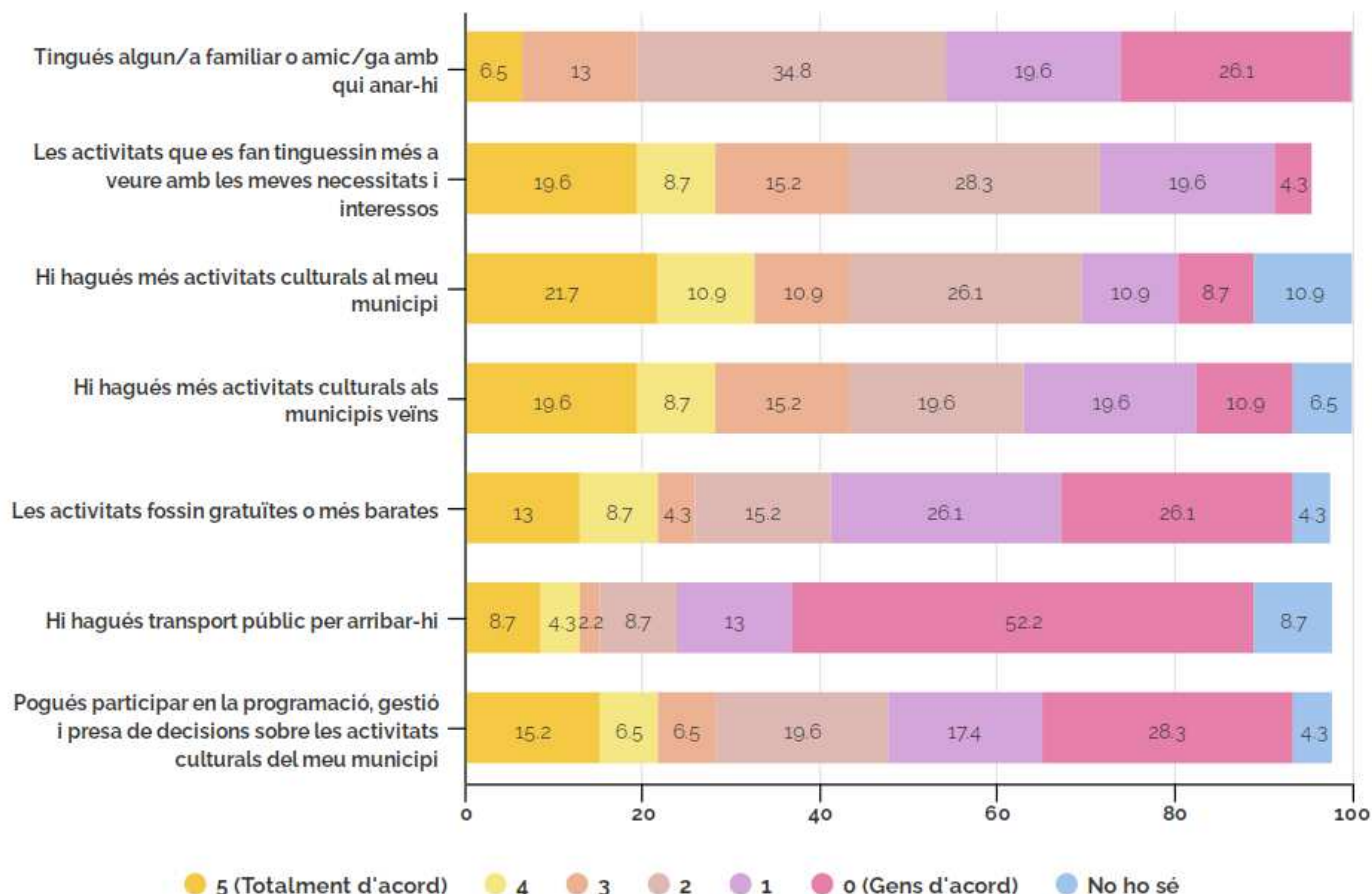
Per altra banda, el fet que es facin més activitats properes i que aquestes responguin a les necessitats i interessos de la ciutadania, són els motius que podrien incentivar més la participació.

En aquest cas és fonamental entendre el context territorial i social del Lluçanès per entendre aquestes dades. En general les activitats són gratuïtes o amb un preu molt assequible, i la ciutadania té la possibilitat de participar en comissions de festes i organitzar actes d'una manera

molt fàcil i propera a l'administració. En canvi, l'oferta en alguns municipis és minsa i hi ha poques activitats culturals a l'abast.

Figura 19. Motius per incentivar l'activitat cultural (gener 2022)
(Percentatge %)

Participaria més si...

Font: Elaboració pròpia

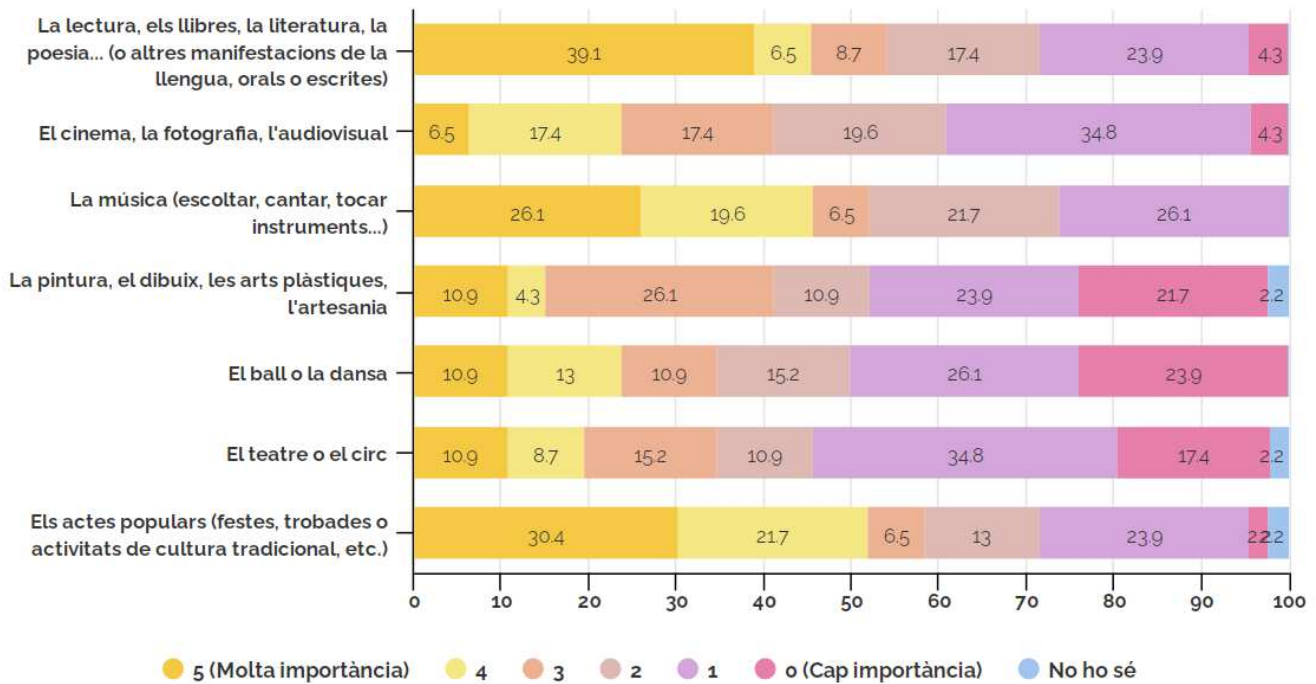
b.3) Valors

En aquest apartat s'analitza la importància que tenen les expressions culturals i artístiques en la vida de les persones i els valors que li atribueixen i, per altra banda, el valor que tenen els actius culturals del territori per a les persones enquestades.

En el següent gràfic es reflecteix que el més important per la vida de les persones enquestades són els actes populars (58,6%), la lectura (54,3%) i la música (52,2%), mentre que les activitats menys importants són el ball o la dansa (65,2%) i el teatre o el circ (63,1%). És curiós com en l'apartat de necessitats culturals es manifestava la necessitat d'anar al teatre però, en canvi, no és tant important en la vida de les persones.

Per altra banda, cal destacar que la música no és gens important per ningú, a diferència de la dansa (23,9% de “Cap importància”), les arts plàstiques (21,7%) o el teatre i el circ (17,4%).

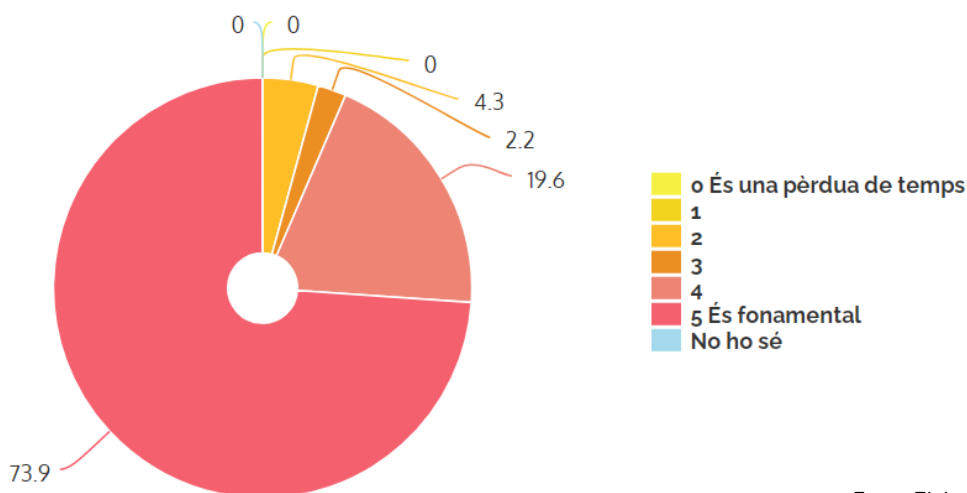
Figura 20. Importància de les activitats culturals (gener 2022)
(Percentatge %)

Font: Elaboració pròpia

A continuació es mostra la importància que tenen els ensenyaments artístics dins de l'horari lectiu en escoles i instituts, pels infants i joves. Es pot veure clarament com la percepció general és que són molt importants, amb un 95,7% de respostes entre 3 i 5 d'importància, d'entre les quals un 73,9% que creuen que els ensenyaments artístics són fonamentals.

Figura 21. Importància dels ensenyaments artístics (gener 2022)
(Percentatge %)

Font: Elaboració pròpia

Seguidament, s'analitzen els espais i projectes culturals més importants del territori, el que anomenem actius culturals (Barbieri, 2020: 89). Per a obtenir dades que contemplessin la major diversitat possible, es van plantejar tres preguntes obertes. La primera pregunta plantejava quins eren els espais més importants per la vida cultural del municipi.

Figura 22. Espais importants per la vida cultural del municipi (gener 2022)
(Nombre de respostes)

Espais culturals	Total de respostes
Espai públic	21
Sala polivalent gran / teatre	16
Locals socials	15
Bars / restaurants	9
Biblioteca / Arxiu / Bibliobús	7
Ajuntament	6
Esglésies / Santuaris	6
EMAL	5
Zona esportiva	4
Elements naturals	4
Ateneu popular del Lluçanès	3
Altres	6
Ns / Nc	4

Font: Elaboració pròpia

Malgrat que les persones enquestades eren de 10 municipis diferents, els espais importants a nivell cultural es poden agrupar segons tipologies, tal com es veu a la taula. L'espai públic és el més rellevant per a la vida cultural dels municipis del Lluçanès, seguit d'equipaments com les sales polivalents i els espais socials. Cal destacar també l'aparició de molts espais no sempre reconeguts com a espais per a la cultura i, en municipis amb pocs equipaments, prenen molta més importància.

Les següents preguntes anaven adreçades a reconèixer els projectes o activitats culturals més importants de cada municipi i de tot el Lluçanès en general.

Figura 23. Projectes / activitats culturals més importants del municipi (gener 2022)
(Nombre de respostes)

Projectes / activitats culturals	Total de respostes
Festa major	19
Festes populars (reis, carnaval, Sant Isidre, correfocs...)	15
Espectacles (teatre, concerts...)	15
Fires i activitats comercials	12
EMAL	9
Activitats participatives (caramelles, grups de teatre, ioga...)	9
Dances populars	5
Club excursionista, caminades	4
Club de lectura	3
Altres	4
Ns / Nc	5

Font: Elaboració pròpia

Figura 24. Projectes / activitats culturals més importants del Lluçanès (gener 2022)
(Nombre de respostes)

Projectes / activitats culturals	Total de respostes
Cantilafont	20
Fires	18
EMAL	14
Festes majors	9
Espectacles musicals i teatrals	8
Festes populars	5
Restaurants	4
Rutes guiades	4
Natura, miradors	3
Caminades	2
Ns / Nc	10

Font: Elaboració pròpia

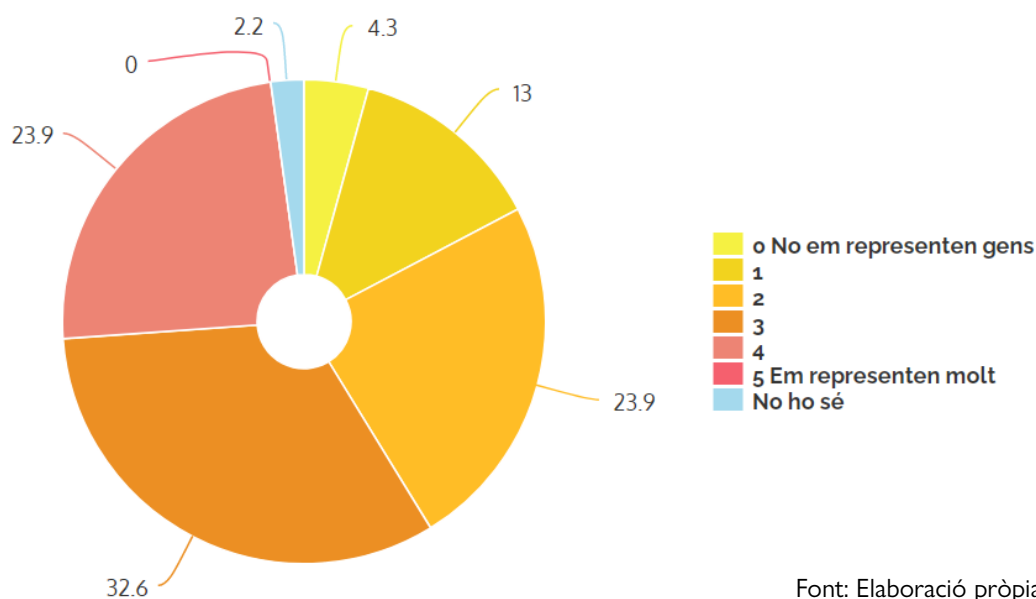
En aquestes dues taules podem veure com es confirma el que havíem plantejat a l'apartat a) d'aquest treball: les festes majors, les fires i les festes populars són importantíssimes per la vida cultural del Lluçanès, i, per altra banda, el Cantilafont com a iniciativa privada i l'Escola de Música i Arts del Lluçanès com a iniciativa pública, són els projectes més importants a nivell territorial.

b.4) Identitat

Finalment, en aquest apartat, que no forma part de l'enquesta de referència de Barbieri (2020), s'ha volgut analitzar la percepció de la identitat cultural pròpia en relació a les pràctiques culturals que es porten a terme al municipi propi, per una banda, i per l'altra, la imatge que té la població del Lluçanès sobre la seva pròpia cultura i com creuen que es percep des de fora, i relacionant-ho amb el grau d'identificació d'aquestes imatges amb la pròpia persona. Com hem plantejat al marc teòric d'aquest treball, el món rural pateix sovint una estigmatització, se li associen valors que la seva ciutadania no se sent propis i l'autoestima de la seva població es pot veure afectada.

A continuació analitzarem quina és la percepció de la població del Lluçanès sobre aquests aspectes.

Figura 25. Sentiment de representació de les pràctiques / activitats culturals del propi municipi (gener 2022)
(Percentatge %)

Font: Elaboració pròpia

El gràfic mostra com una gran part de la població se sent poc representada per les activitats culturals que es fan al seu municipi (un 41,2%) i ningú sent que el/la representin molt. Tot i així no hem pogut identificar cap relació amb l'edat, el nivell d'estudis o el temps que fa que viu al Lluçanès.

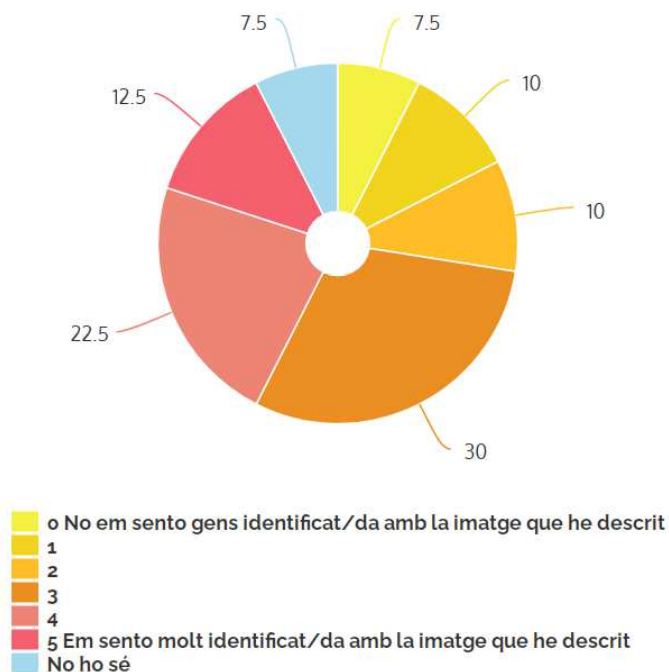
A continuació es mostren els resultats a la pregunta sobre quina imatge es creu que té la gent de la cultura del Lluçanès des de fora.

Figura 26. Imatge de la cultura del Lluçanès des de fora (gener 2022)
(Nombre de respostes)

Imatge de la cultura del Lluçanès des de fora	Total de respostes
Tradicional	15
Rural	11
Escassa, pobra, poca qualitat	9
Innovadora, sorprenent, diferent, única	9
Col·lectiva, popular	7
Efervescent, activa, dinàmica, divertida	7
Rica, variada, interessant	7
Poca connexió, tancada, conservadora	4
Desconeguda	2
Natura, paisatge	2
Familiar, per a tots els públics	2
Altres	10
Ns / Nc	7

Font: Elaboració pròpia

Figura 27. Grau d'identificació amb la imatge descrita (gener 2022)
(Percentatge %)

Font: Elaboració pròpia

En la taula es pot veure com hi ha visions positives i negatives de la imatge que es creu que es té de la cultura del Lluçanès des de fora, però és interessant veure que, de les 3 paraules que es demanaven a la pregunta, moltíssimes respostes contemplaven les paraules tradicional i rural, en alguns casos associades a altres valors positius i en d'altres a valors negatius.

En el cas de les respostes de valors negatius com “escassa”, “pobra”, etc. les persones es sentien poc identificades amb aquesta imatge descrita.

Per altra banda, si mirem el grau d'identificació amb la imatge descrita, un 65% de respostes són entre el 3 i el 5, per tant, amb un grau d'identificació positiu.

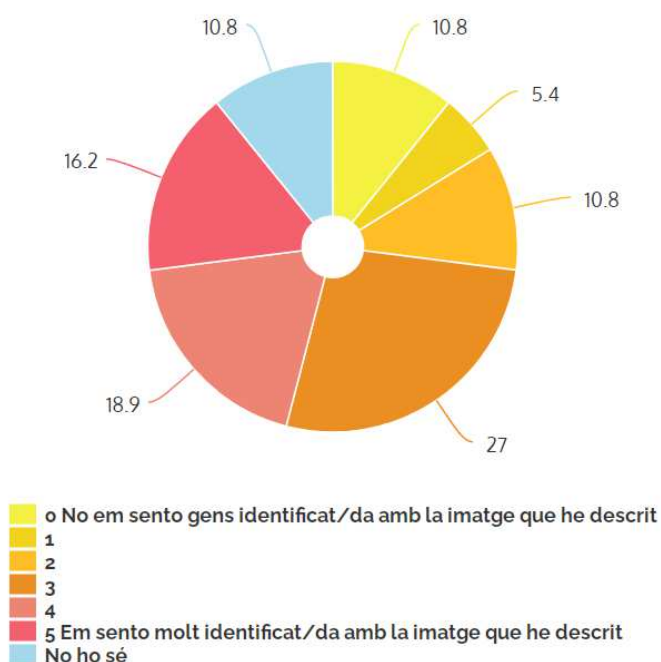
En les figures següents es mostra la percepció de la cultura del Lluçanès dels propis habitants del territori.

Figura 28. Imatge de la cultura del Lluçanès des de dins (gener 2022) (Nombre de respostes)

Imatge de la cultura del Lluçanès des de fora	Total de respostes
Tradicció	6
Carrinclona, estàtica, poc sofisticada	6
De poble, casolana	5
Rica, interessant, variada	5
Activa, desperta, inquieta	4
Divertida, positiva, disbauxa	4
Popular, cohesionada, comunitària	4
Falta compromís, desencantats, no interessa	3
Envellida, no per a joves	3
Autèntica, única	3
Lliure	2
Orgull, defensa	2
Altres	14
Ns / nc	0

Font: Elaboració pròpia

Figura 29. Grau d'identificació amb la imatge descrita (gener 2022) (Percentatge %)

Font: Elaboració pròpia

Quan ens fixem en la imatge que la pròpia gent del territori té de la seva cultura veiem que perd pes la tradició i la ruralitat desapareix, però es manté la dualitat entre valors positius i valors negatius, aquests sobretot relacionats amb l'envelliment de la població i la poca qualitat cultural. Tot i així, els valors positius que apareixen destaquen el contrari, ja que consideren la cultura del Lluçanès rica, interessant i divertida.

Si ens fixem en el grau d'identificació amb la imatge descrita veiem que més o menys es manté la mitjana però els extrems pugen de manera que hi ha més persones que se senten molt

identificades amb la descripció i també n'hi ha més que no s'hi senten gens identificades. Les persones que no se senten gens identificades amb la seva descripció, han descrit la cultura del Lluçanès amb valors negatius (cultura tancada, avorrida, repetitiva, carrinclona...), en canvi, entre les persones que s'hi senten totalment identificades, també hi ha alguns valors negatius, tot i que abunden els positius.

Finalment, s'ha preguntat a les persones enquestades què és el que els agrada més de viure al Lluçanès a partir d'una pregunta també oberta, per copsar quins factors culturals poden tenir a veure amb la sensació de pertinença i arrelament al lloc on viuen.

Figura 30. Què creuen que és el millor de viure al Lluçanès els seus habitants (gener 2022)
(Nombre de respostes)

El millor de viure al Lluçanès	Total de respostes
Entorn, natura, paisatge	26
Tranquil·litat	24
La gent, les relacions humanes	15
Accessibilitat, proximitat	6
Forma de vida	6
Cohesió, convivència	5
Poca gent	3
Petit comerç	2
Arrelament	2
Vida cultural	2
Pobles petits	2
Altres	9
Ns / Nc	1

Font: Elaboració pròpia

Destaca per sobre de tot l'entorn natural, la tranquil·litat i les relacions humanes i comunitàries, aquest últim un element clau per a qualsevol desenvolupament sostenible, també en l'àmbit cultural.

Finalment, a l'enquesta es va incloure una pregunta oberta per tal que totes les persones enquestades poguéssin afegir el que volguéssin, si creien que hi havia alguna cosa que no havien pogut dir al llarg de l'enquesta. Les respostes van ser les següents:

- Manca transport públic entre pobles del Lluçanès.
- Cal implicar les escoles en treballar la identitat de comarca.
- Les activitats culturals se centren als municipis més grans i als més petits costa que se'n facin.
- Els habitants hauríem d'anar més units per fomentar activitats culturals, participació i col·laboració en els actes.
- Les entitats de tot tipus haurien de tenir més recursos per millorar les seves pràctiques.
- Caldria que tots els pobles anessin més units en les decisions a prendre.

11 - Anàlisi de les polítiques culturals en relació als drets culturals i al desenvolupament sostenible

Com hem vist al llarg de l'estudi, les polítiques locals del Lluçanès, amb algunes excepcions, no tenen en compte, almenys explícitament, els drets culturals de la ciutadania, ja sigui per falta de coneixement o de recursos, i les polítiques del Departament de Cultura de la Generalitat també en queden molt lluny.

Barbieri posa sobre la taula les claus per tal que les polítiques culturals estiguin concebudes per garantir els drets culturals de la ciutadania:

“Desenvolupar polítiques culturals basades en una concepció integral dels drets culturals implica anar més enllà del dret a accedir a béns i serveis. Així mateix, caldria tenir molt especialment en compte el dret a accedir a comunitats, a poder formar-ne part i també a poder sortir-ne quan ho considerem oportú. I finalment, més enllà del dret a la participació en activitats culturals, també caldria desenvolupar mesures específiques per assegurar el dret a participar de la construcció de les regles, les normes que fan sostenibles els béns comuns culturals.

La potencialitat del relat dels drets culturals depèn de la capacitat per definir de què estem parlant quan parlem de drets culturals i, al mateix temps, per desenvolupar indicadors d'avaluació i mecanismes de control capaços de fer efectiu l'exercici d'aquests drets. Aquest escenari suposa un repte per al tipus d'intermediació que tradicionalment han assumit les administracions públiques, però també per a l'acció de moltes organitzacions i col·lectius” (Barbieri, 2015: 22).

Resumint, segons Barbieri, els drets culturals de la ciutadania es poden garantir a través de quatre eixos:

- Accés.
- Governança.
- Participació.
- Comunitat.

Com hem vist, al Lluçanès existeixen dos projectes, com són el Pla d'Acció Cultural de Prats de Lluçanès i l'Escola de Música i Arts del Lluçanès que desenvolupen aquests quatre eixos d'acció, si bé el Pla d'acció cultural no es pot desenvolupar com caldria per manca de recursos tècnics.

Per altra banda, als municipis més petits, tot i que aquests quatre eixos d'acció no estiguin pensats i planificats, de manera natural, per la proximitat i per la cohesió comunitària ja existent, ja es produeixen. A Sobremunt, per exemple, compten amb una assemblea veïnal que es reuneix cada dos mesos, on es prenen les decisions rellevants per al poble en tots els àmbits i on els veïns i veïnes proposen activitats i, a més, es vehicula l'organització de les festes més importants a través d'una comissió. Moltes de les activitats culturals són participades per tot el poble alhora,

des dels més joves als més grans, cadascú amb un rol diferent, però amb una càrrega comunitària molt gran (entrevista a A. Güell, alcalde de Sobremunt, 2-1-22).

Per altra banda, en relació al desenvolupament sostenible, la Diputació de Barcelona sí que té en compte els ODS de l'Agenda 2030 per a l'elaboració del seu catàleg de serveis per als municipis però, probablement, el fet que sigui un marc tancat d'accions i projectes als quals, com hem vist, els municipis més petits no hi puguin accedir pels motius que ja hem exposat anteriorment, no està ajudant a utilitzar els recursos públics per a un desenvolupament equitatiu.

Totes les persones entrevistades per aquest treball han manifestat que entenen el desenvolupament sostenible com a desenvolupament humà i que, per tant, la cultura hi pot jugar un paper important, malgrat no tenir l'Agenda 2030 al cap en la seva execució i gestió de les polítiques que desenvolupen.

Tal com hem vist, una de les eines més útils per garantir drets i contribuir al desenvolupament sostenible del món rural és la cooperació i la mancomunació de serveis per tal de gestionar els pocs recursos que hi ha de la manera més eficient i aconseguir portar a terme serveis que d'altra manera serien impossibles en municipis petits, com és el cas de l'Escola de Música i Arts del Lluçanès.

En aquesta línia, però, encara queda molta feina pendent, tal com apuntava l'alcalde de Sobremunt, els municipis haurien de cooperar més i les entitats supramunicipals com el Consorci del Lluçanès podria donar molt millor servei als municipis que més ho necessiten:

“Aquesta realitat de micropobles que hi ha al territori, per fer-ho sostenible, hem de mirar de mancomunat molts més serveis. I no només pensar que estiguin a un Consell Comarcal o al Consorci i treballin per la comarca i pel territori, que és evident que s'ha de fer per vertebrar-ho, però a nosaltres segurament, si ara (i ho dic, i faig autocrítica, i com a càrrecs electes també podríem fer molt més, eh, tot i les limitacions que tenim perquè cap de nosaltres es dedica a això) però sí que ens afavoriria que pogués venir una persona aquí i que pogués treballar de tècnic o de tècnica per dir quines necessitats té el municipi, com hi podem donar resposta... que això en part ho fem a les assemblees veïnals però també costa que siguin participatives i després amb aquella voluntat que sorgeix en el marc de les assemblees després ho has de traduir en polítiques públiques, i això costa. [...]

Vull dir que està bé pensar en projectes comarcals però segurament a nosaltres ens convindria més, mireu, jo els dimarts i els dijous estic aquí al Consorci, però els altres dies, un cop cada quinze dies, vinc a passar un matí aquí. Tant és si ho pot fer igualment des del Consorci, és igual, però a nosaltres ens agrada que pugui venir algú aquí perquè és molt més proper.

Jo crec que això és creure's més que el territori és plural i que hem de treballar per a tots els municipis” (entrevista a A. Güell, alcalde de Sobremunt, 4-1-22).

Per tant, malgrat hi ha condicions favorables i possibilitats reals per fer polítiques culturals adreçades a garantir els drets culturals de la ciutadania i a contribuir al desenvolupament sostenible en un territori rural, de municipis petits, com és el Lluçanès, encara queda molt camp per recórrer.

Tot i que les polítiques d'àmbit autonòmic no hi ajuden, els governs locals, i encara més els de municipis petits, tenen en la proximitat amb la ciutadania i la cohesió comunitària, una oportunitat clau per millorar les seves polítiques.

Al Lluçanès hem vist com, per una banda, el projecte de l'Escola de Música i Arts del Lluçanès té les condicions òptimes per continuar desenvolupant el projecte i garantir el dret de participar a la vida cultural de la comunitat mitjançant la pràctica artística i, per altra banda, les institucions supramunicipals i els ajuntaments tenen la possibilitat de repensar les seves relacions i cooperar d'una manera més eficient i solidària per garantir la igualtat de drets a tota la ciutadania.

12 - Conclusions

Al llarg d'aquest treball s'han estudiat les polítiques culturals que es porten a terme al Lluçanès i s'ha analitzat en quina mesura donen resposta a les necessitats culturals de la ciutadania, en garanteixen els seus drets culturals i contribueixen al desenvolupament sostenible.

A partir d'aquesta anàlisi s'ha pogut constatar que la hipòtesi de partida es confirma: les polítiques culturals que es porten a terme al Lluçanès, tant les impulsades des de l'àmbit local com des de l'àmbit autonòmic, no donen resposta totalment a les necessitats de la ciutadania ja que, per una banda, des de les polítiques locals, la manca de recursos als municipis petits fa que es prioritzin altres polítiques i es deixi la cultura en darrer pla, que les polítiques culturals que es porten a terme estiguin mancades d'estratègia a mitjà i llarg termini i, per tant, no tinguin en compte el desenvolupament sostenible del territori i la garantia de drets. I, per altra banda, a nivell de Catalunya falta una planificació estratègica i una descentralització de serveis bàsics, com la sanitat, l'educació, l'accés al transport públic, etc, especialment en zones rurals. A aquesta hipotesi de partida hi podem afegir, a més, la poca visió en relació a la garantia de drets i a la contribució al desenvolupament sostenible de les polítiques culturals de la Generalitat de Catalunya.

Al Lluçanès, i es podria extrapolar als municipis petits de Catalunya en general, hi ha una mancança de recursos, tant econòmics com humans, que fan que les polítiques culturals locals estiguin mancades de continuïtat i de planificació.

Els equipaments existents són limitats i, en molts casos, tenen uns horaris d'obertura al públic molt restringits i no compten amb cap pla d'usos o de dinamització per treure'n el màxim profit.

Per altra banda, la dificultat més gran pels municipis és la de mancances importants pel que fa a recursos humans, ja que la majoria d'ajuntaments del Lluçanès tenen molt poca capacitat pressupostària per dedicar a personal i la que tenen la dediquen a serveis de secretaria, administració, neteja i manteniment, i, per tant, en molt pocs casos es compta amb personal tècnic per desenvolupar àrees concretes i, com hem vist, només dos municipis compten amb una figura de tècnic/a de cultura, amb una dedicació parcial, fet que dificulta qualsevol tipus de planificació per manca de temps de dedicació. A més, la dedicació dels càrrecs electes dels municipis petits a la seva tasca com a alcaldes/esses o regidors/es no preveu una dedicació completa, i en molts casos no està remunerada.

Tot i així, la riquesa pel que fa al teixit associatiu és molt gran i el territori compta amb moltes manifestacions culturals, sobretot de caràcter tradicional, que tiren endavant projectes amb pocs recursos.

Malgrat aquesta falta de recursos, s'ha vist també que els municipis catalans en general fan un esforç molt gran de despesa en cultura, tant pel que fa a la xifra global com pel que fa al percentatge del seu pressupost, molt per sobre del que hi dedica el Govern de la Generalitat.

Tot i així, els municipis més petits del Lluçanès, els de menys de 200 habitants, tenen uns pressupostos molt ajustats degut a la manca d'ingressos propis, i són els que dediquen un percentatge menor del seu pressupost a la cultura.

En aquesta línia, també cal esmentar que els municipis amb projectes culturals singulars, d'interès general, són els que dediquen més despesa en cultura, lligat probablement a subvencions específiques.

En aquest sentit, hem pogut veure també com els mecanismes de finançament d'institucions d'àmbit superior, com la Diputació de Barcelona o la Generalitat de Catalunya, agreugen el desequilibri territorial. Per una banda, els ajuntaments petits, amb pocs recursos i, per tant, poc personal tècnic, tenen dificultats per accedir al procés de sol·licitud i justificació de subvencions per falta de coneixement, de temps, i també per manca d'alguns dels requisits, com poden ser equipaments concrets, recursos propis, etc. Per altra banda, les línies de subvenció són per a accions molt definides, que no són útils per a tots els municipis, o, en tot cas, deixen molt poc marge per a ser adaptades a contextos singulars. En aquesta línia, també hem observat que, tot i que hi ha línies de finançament per a projectes únics, aquest es fa a través de projectes pilot, que un cop acabat el període d'experimentació no tenen possibilitat de continuïtat perquè no existeix continuïtat en el finançament.

Aquest desequilibri territorial també es fa evident a nivell intern del Lluçanès, ja que les diferències entre el municipi més gran i el més petit són molt grans. En aquest sentit, el Consorci del Lluçanès té un paper molt important en la mancomunació de serveis i en la gestió eficient dels recursos dels municipis que en formen part. Tot i que els serveis que ofereix són per a tots els municipis, des dels municipis petits es troba a faltar presència física del personal tècnic, per tal de poder apropar realment alguns serveis a la ciutadania. Per altra banda, el Consorci del Lluçanès és l'ens que compta amb el projecte públic més important a nivell cultural pel territori, que és l'Escola de Música i Arts del Lluçanès, un projecte ambiciós que requereix una despesa important, que no hauria estat possible d'assumir per la majoria d'aquests municipis, sense la col·laboració entre ells.

En aquest sentit, per la necessitat de gestionar els propis recursos i tenir més mitjans per obtenir-ne més, es posa sobre la taula la demanda que el Lluçanès pugui esdevenir comarca, per gestionar-se i governar-se en un marc propi on les necessitats de la ciutadania d'un territori on els municipis tenen reptes similars puguin ser cobertes.

En l'anàlisi de la participació, necessitats i valors culturals de la ciutadania, s'ha observat que la participació en col·lectius i entitats culturals és molt alta i que tenen molt pes les activitats de cultura popular i tradicional i, en municipis amb manca d'equipaments, prenen molt protagonisme altres espais de cultura no legitimada, com bars, restaurants, l'espai públic i l'entorn natural. Per altra banda, la pràctica de manera activa d'activitats culturals es porta a terme en un percentatge baix, tot i que la necessitat més gran manifestada és la d'accés i assistència a activitats culturals.

S'han detectat mancances pel que fa a la formació artística malgrat la ciutadania la considera important, i s'ha posat de manifest la necessitat de tenir més programació d'activitats culturals al municipi propi i als municipis propers. En aquest sentit, el projecte de l'Escola de Música i Arts del Lluçanès té molt potencial per desenvolupar.

Pel que fa a la identitat cultural, s'ha observat que hi ha una part important de la ciutadania que associa valors negatius a la cultura del Lluçanès, vinculats a la poca qualitat i al conservadorisme, que associen en molts casos a la ruralitat i a la tradició, tot i que, per altra banda, hi ha persones que associen valors positius a aquests conceptes més propis del món rural. En ambdós casos, però, es posa en valor el component de la facilitat i fluïdesa en les relacions humanes que ofereix el món rural, un element fonamental pel desenvolupament sostenible.

Al llarg del treball, i obrint el focus d'estudi, s'ha posat de manifest que les institucions públiques d'àmbit autonòmic o territorial no vetllen prou per garantir els drets culturals de la ciutadania. Les polítiques que es porten a terme des del Departament de Cultura de la Generalitat, ja des de fa anys, van encaminades a la construcció d'equipaments i a les indústries culturals, i tenen poc en compte les persones i les comunitats, més enllà de facilitar l'accés, amb preus assequibles, a grans institucions que sovint estan ubicades a les grans ciutats.

Per altra banda, hem vist com la cultura encara no es té en compte de manera explícita en els ODS de l'Agenda 2030, malgrat múltiples demandes de diferents agents. Aquest fet dificulta que les polítiques que es porten a terme, almenys per aquelles que intenten tenir en compte el desenvolupament sostenible, tinguin el desenvolupament cultural com a objectiu.

La recerca que es presenta en aquest treball ha estat breu i intensa, marcada pels terminis que marca l'acadèmia. Per seguir avançant en les línies de recerca caldria disposar de més temps i mitjans per poder fer una anàlisi més precisa d'alguns dels aspectes que s'han apuntat. Per una banda, caldria definir millor les necessitats de la ciutadania del Lluçanès, intentant arribar a més persones i més diverses (de diferents municipis, edats, llocs de procedència, renda...). I per altra banda, caldria seguir com evolucionen alguns processos que s'estan portant a terme durant la redacció d'aquest treball que poden modificar les polítiques públiques a nivell autonòmic en un futur proper. En primer lloc, l'Agenda Rural de Catalunya, que s'està redactant en aquests moments (gener 2022) a partir d'un procés participatiu, ha de marcar les línies de desenvolupament rural dels propers anys, caldrà veure quin paper hi té la cultura. I, en segon lloc, el dia que s'està acabant de redactar aquest treball (27 de gener de 2022) la Consellera de Cultura ha anunciat que el Govern treballarà amb una nova llei de drets culturals. Caldrà seguir de ben a prop aquest procés i la redacció final d'aquesta llei.

13 - Bibliografia

Actuacultura.cat (2019). "Qui som" [en línia]. Disponible a: <<https://www.actuacultura.cat/qui-som>> [Consulta: desembre 2021].

Ara.cat (2021). "El pressupost de Cultura puja a l'1,3% però no guanya els 100 milions desitjats". *Diari Ara*, 9-11-2021. Disponible a: <https://www.ara.cat/cultura/pressupost-cultura-puja-no-als-100-milions_1_4176467.html> [Consulta: desembre 2021].

Baltà Portolés, Jordi; Dragičević Šešić, Milena (2017). "Cultural rights and their contribution to sustainable development: implications for cultural policy". *International Journal of Cultural Policy*, vol.23, n.2, p.159-173.

Barbieri, Nicolás (2015). "Drets culturals: què són, com s'han desenvolupat a Catalunya i quin tipus de polítiques demanen?". A: CoNCA (2015), *Estat de la cultura i de les arts 03_2015*. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://ddd.uab.cat/pub/caplli/2015/146188/drets_culturals.pdf> [Consulta: gener 2022].

Barbieri, Nicolás; Salazar, Yunailis (2019). *L'equitat en les polítiques culturals: estudi de casos amb metodologia de recerca participativa*. Col·lecció Eines. Diputació de Barcelona.

Barbieri, Nicolás (2020). *Enquesta de participació i necessitats culturals de Barcelona*. Institut de cultura de Barcelona. Disponible a: <https://barcelonadadescultura.bcn.cat/wp-content/uploads/2020/02/EnqCultura2019_Informe_CA.pdf> [Consulta: desembre 2021].

BCF Consultors (2020). "La despesa pública en cultura de l'administració local a Catalunya el 2018". *DeCultura*, Núm. 61, juliol 2020. Disponible a: <https://dadesculturals.gencat.cat/web/.content/dades_culturals/09_fulls_decultura/arxius/61_DeCultura_61_2018_DespesaLocal.pdf> [Consulta: novembre 2021].

Boe.es (2003). *Decreto Legislativo 2/2003, de 28 de abril, por el que se aprueba el Texto refundido de la Ley municipal y de régimen local de Cataluña*. Disponible a: <<https://www.boe.es/buscar/pdf/2003/DOGC-f-2003-90008-consolidado.pdf>> [Consulta: gener 2022].

Boe.es (2007). *Ley 45/2007, de 13 de diciembre, para el desarrollo sostenible del medio rural*. Boe n.299 de 14-12-2007. Disponible a: <<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2007-21493>> [Consulta: desembre 2021].

Burgos, Benito (coord.) (2020). *Pensar y hacer en el medio rural. Prácticas culturales en contexto*. Ministerio de Cultura y Deporte. Disponible a: <<https://culturayciudadania.culturaydeporte.gob.es/dam/jcr:fc60db21-3e5f-458b-8e2c-a4deb753f3a4/pensar-hacer-compressed.pdf>> [Consulta: desembre 2021].

Cantilafont.cat (2021). “Inici” [en línia]. Cantilafont. Disponible a: <<https://cantilafont.cat/>> [Consulta: gener 2022].

Cantó-Milà, Natàlia (2012). *Mètodes d'investigació en ciències humanes i socials*. Barcelona: FUOC.

Carbó, Gemma (2021a). “La cultura a l'Agenda 2030”. *Revista Idees*, núm.49. Disponible a: <<https://revistaidees.cat/la-cultura-a-lagenda-2030/>> [Consulta: novembre 2021].

Carbó, Gemma (2021b). “Cultura y territorios. Estrategias y políticas para la transición sostenible” [vídeo]. *IV Jornadas RED sobre Cultura y Desarrollo Sostenible*. Disponible a: <<https://reds-sdsn.es/4-jornada-cultura-ods>> [Consulta: novembre 2021].

Ccma.cat (2021). “Mentre hi hagi un alumne la mantindrem: Lluçà es resisteix a tancar l'escola bressol” [Vídeo]. Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. Disponible a: <<https://www.ccma.cat/324/mentre-hi-hagi-un-alumne-la-mantindrem-lluca-es-resisteix-a-tancar-lescola-bressol/noticia/3100631/>> [Consulta: gener 2022].

Cendra, Oriol (2017). “Des-professionalitzar la cultura. Polítiques públiques per a una cultura no professionalitzada”. *Vilaweb*. Disponible a: <https://www.academia.edu/32949776/Des_professionalitzar_la_cultura_Pol%C3%ADtiques_p%C3%BAbliques_per_a_una_cultura_no_professionalitzada> [Consulta: gener 2022].

Centre d'Estudis i Recursos Culturals (2016). “L'ABC de les polítiques culturals en entorns rurals” [en línia]. *Interacció*. Diputació de Barcelona. Disponible a: <<https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2016/abc-politiques-culturals-entorns-rurals>> [Consulta: novembre 2020].

Centre d'Estudis i Recursos Culturals (2018). “Desenvolupament cultural sostenible” [en línia]. *Interacció*. Diputació de Barcelona. Disponible a: <<https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/desenvolupament-cultural-sostenible>> [Consulta: desembre 2021].

Centre d'Estudis i Recursos Culturals (2019). La despesa municipal en cultura. Despesa en cultura dels ajuntaments de la província de Barcelona 2014-2017 [pdf]. *Interacció*. Diputació de Barcelona. Disponible a: <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/userfiles/279/18_7010_34374_despesa_municipal_en_cultura_x_web.pdf> [Consulta: novembre 2020].

Centre d'Estudis i Recursos Culturals (2020a). “Desenvolupament rural i participatiu a través de la cultura” [en línia]. *Interacció*. Diputació de Barcelona. Disponible a: <<https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2020/desenvolupament-rural-participatiu>> [Consulta: novembre 2020].

Centre d'Estudis i Recursos Culturals (2020b). "Desenvolupament rural i participatiu a través de la cultura" [en línia]. *Interacció*. Diputació de Barcelona. Disponible a: <<https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2020/desenvolupament-rural-participatiu>> [Consulta: novembre 2020].

Centre d'Estudis i Recursos Culturals (2021). "Cultura i ruralitat. La cultura contemporània a i des del territori". *Interacció*. Diputació de Barcelona. Disponible a: <<https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2021/ruralitat-cultura>> [Consulta: novembre 2021].

Ciudades y Gobiernos Locales Unidos (2010). *La cultura es el cuarto pilar del desarrollo sostenible*. Disponible a: <https://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/documents/es/zz_cultura4pilards_esp.pdf> [Consulta: desembre 2021].

Ciudades y Gobiernos Locales Unidos (2018). *La cultura en los objetivos de desarrollo sostenible: Guía práctica para la acción local*. Disponible a: <https://www.agenda21culture.net/sites/default/files/culturaods_web_es.pdf> [Consulta: desembre 2021].

Comajoan, Josep (2021). "Món rural, una recepta possible contra el canvi climàtic". A: *Emergència*. Dossier crític n. 8, p.126-129.

CoNCA (2017). *Estat de la cultura i de les arts 05_2017. La cultura, eix de les polítiques públiques*. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/informe_anual_2017/Resum_executiu_informeAnual-CoNCA2017.pdf> [Consulta: desembre 2021].

CoNCA (2021). *2020 Informe anual sobre l'estat de la cultura i de les arts*. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://conca.gencat.cat/ca/detall/publicacio/publicacio_informe_anual_2020> [Consulta: novembre 2021].

Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (2016). *L'agenda 2030: transformar Catalunya, millorar el món* [pdf]. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <http://ods.cat/wp-content/uploads/2017/07/20160923_InformeAgenda2030_lliurat_vf.pdf> [Consulta: desembre 2021].

Consell de l'Audiovisual de Catalunya (2009). *El tractament del món rural als mitjans audiovisuals*. Disponible a: <https://www.cac.cat/sites/default/files/migrate/actuacions/Autorregulacio/Recomanacions_M_n_Rural.pdf> [Consulta: desembre 2021].

Cultura y medio rural (2017). "Conclusiones del 'Foro cultura y medio rural'" [pdf]. Ministerio de Educación, cultura y deporte. Disponible a :

<https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/conclusiones_foro_cultura_y_medio_rural_2017.pdf> [Consulta: novembre 2020].

Departament de cultura (2021). *Estadístiques culturals de Catalunya 2021*. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <<https://drac.cultura.gencat.cat/bitstream/handle/20.500.12368/19600/Estad%C3%ADstiques%20culturals%20de%20Catalunya%202021.pdf>> [Consulta: desembre 2021].

Desenvolupamentrural.cat (2021). *Agenda rural de catalunya* [en línia]. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <<https://www.desenvolupamentrural.cat/agenda-rural-catalunya>> [Consulta: desembre 2021].

Dessein, Joost; Soini, Katriina; Fairclough, Graham, Horlings, Lumina [Eds] (2015). *Culture in, for and as Sustainable Development. Conclusions from the COST Action IS1007 Investigating Cultural Sustainability*. Finlàndia: Universitat de Jyväskylä.

Diba.cat (2021). “Institució” [en línia]. Diputació de Barcelona. Disponible a: <<https://www.diba.cat/web/ladiputacio/institucio>> [Consulta: desembre 2021].

Diputació de Barcelona (2020). *Pla d'acció cultural. Prats de Lluçanès*. Disponible a: <<https://pratsdellucanes.cat/municipi/pla-accio-cultural/>> [Consulta: gener 2022].

Govern.cat (2021). *Pla de govern XIV Legislatura*. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <<https://govern.cat/govern/docs/PdG.pdf>> [Consulta: desembre 2021].

Gran Enciclopèdia Catalana (2015). “El Lluçanès”. Barcelona: Grup Enciclopèdia Catalana. Disponible a: <<https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0038133.xml>> [Consulta: gener 2022].

Idescat.cat (2019). “El municipi en xifres” [en línia]. Institut d'Estadística de Catalunya. Disponible a: <<https://www.idescat.cat/emex/>> [Consulta: desembre 2020].

Kelly Scott, Christian (2020). “Review of Vital Village: Development of Rural Areas as a Challenge for Cultural Policy”. *Rural Sociology*, n.85, pp. 260-263.

Llucanes.cat (2020a). “La comarca” [en línia]. Consorci del Lluçanès. Disponible a: <<https://www.llucanes.cat/el-llucanes/comarca/>> [Consulta: desembre 2020]

Llucanes.cat (2020b). “Presentació” [en línia]. Consorci del Lluçanès. Disponible a: <<https://www.llucanes.cat/el-consorci/qui-som/presentacio/>> [Consulta: desembre 2020]

Llucanes.cat (2021a). “Escola de Música i Arts del Lluçanès” [en línia]. Consorci del Lluçanès. Disponible a: <<https://www.llucanes.cat/emal/>> [Consulta: gener 2022].

Llucanes.cat (2021b). “Intrús” [en línia]. Consorci del Lluçanès. Disponible a: <<https://www.llucanes.cat/intrus/>> [Consulta: gener 2022].

Martinell, Alfons; Coelho, Teixeira. (2011). *Polítiques culturals: concepte, configuració i tendències*. UdG.

Martinell, Alfons (2020). *Cultura i desenvolupament sostenible*. Cercle de cultura. Disponible a : <https://www.cercledecultura.org/cultura_desenvolupament_sostenible_alfons_martinell/> [Consulta : desembre 2021].

Nacions Unides (1948). *Declaració Universal de Drets Humans*. Disponible a: <https://www.ohchr.org/en/udhr/documents/udhr_translations/cln.pdf> [Consulta: novembre 2021].

Patrimonicultural.diba.cat (2022). “Mapes de Patrimoni Cultural” [en línia]. Diputació de Barcelona. Disponible a: < <https://patrimonicultural.diba.cat/>> [Consulta: gener 2022].

Perafita.cat (2021). “Tècnics municipals” [en línia]. Ajuntament de Perafita. Disponible a: <<https://www.perafita.cat/ajuntament/organitzacio-interna/tecnicos-municipals/>> [Consulta: gener 2022].

Planas, Anna (2009). *L'avaluació de polítiques socioculturals municipals: una proposta d'indicadors* [Tesi doctoral]. Universitat de Girona. Disponible a: <<https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/7990/tapl.pdf;jsessionid=3CF0416110E3761C44C7E1A902790BE9?sequence=8>> [Consulta: desembre 2021].

Pratdesaba, Pere (2014). “El cicle Solc de música folk del Lluçanès tira la tovallola”. *Nació Digital*. Disponible a: <<https://www.naciodigital.cat/noticia/67483/cicle-solc-musica-folk-llucanes-tira-tovallola>> [Consulta: gener 2022].

Pressupostsmunicipals.transparenciacatalunya.cat (2022). “Pressupostos municipals” [en línia]. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <<http://pressupostsmunicipals.transparenciacatalunya.cat/>> [Consulta: gener 2022].

Ricart, Marta (2018). “Aprenent a moure'ns pels estrats dels processos creatius. Apunts per a una nova mirada a la creació artística en els entorns rurals”. A: CoNCA (2018). *Estat de la cultura i de les arts*. Generalitat de Catalunya, p.57-70.

Rius, Joaquim; Martínez, Santi; Martín, Mariano (2018). *Governança cultural, identitat i territori. Polítiques culturals a Catalunya, 1980-2016*. Fundació Josep Irla.

Roma Capitale; Comissió de Cultura de CGLU (2020). *La carta de Roma 2020*. Ciudades y Gobiernos Locales Unidos. Disponible a : <https://agenda21culture.net/sites/default/files/2020_rc_spa_0.pdf> [Consulta: novembre 2021]

Rural Cultural Forum (2010). Creative Rural Communities. Poposal for a Rural Cultural Strategy [pdf]. Disponible a: <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/rcs_web.pdf> [Consulta: novembre 2020].

Schneider, Wolfgang; Kegler, Beate; Koss, Daniela (2017). *Vital village: development of rural areas as a challenge for cultural policy*. Bielefeld: Transcript.

Soini, Katriina; Kivitalo, Mari; Kangas, Anita (2012). *Exploring culture in sustainable rural development*. Disponible a: <http://www.culturalsustainability.eu/Barcelona/CCPR_Soinietal.11062012.pdf> [Consulta: desembre 2021].

Subirats, Joan; Fina, Xavier (2008). *El retorn social de les polítiques culturals*. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://dadesculturals.gencat.cat/web/.content/sscc/gt/arxius_gt/estudi_11_c.pdf> [Consulta: desembre 2021].

Transparencia.diba.cat (2021). "Catàleg de serveis" [en línia]. Diputació de Barcelona. Disponible a: <<https://transparencia.diba.cat/cataleg-de-serveis>> [Consulta: gener 2022].

Urgell Gironés, Júlia (2021). "Arropleguem cultura als pobles". *La Conca 5.1*. Disponible a: <<https://www.laconca51.cat/arropleguem-cultura-als-pobles/>> [Consulta: desembre 2021].

Vayreda, Agnès (2012). *Tècniques d'anàlisi de dades*. Barcelona: FUOC.

14 - Annexos

ANNEX 1. Qüestionari de l'enquesta sobre necessitats culturals

1. Dades generals

D1. Municipi de residència

- Alpens
- Lluçà
- Olost
- Oristà
- Perafita
- Prats de Lluçanès
- Santa Maria de Merlès
- Sant Agustí de Lluçanès
- Sant Bartomeu del Grau
- Sant Boi de Lluçanès
- Sant Feliu Sasserra
- Sant Martí d'Albars
- Sobremunt

D2. Lloc d'origen

- Catalunya
- Resta de la Unió Europea
- Resta del món

D3. Temps que fa que vius al Lluçanès

- Des de sempre
- Més de 10 anys
- Entre 3 i 10 anys

D4. Edat

- De 16 a 24
- De 25 a 34
- De 35 a 44
- De 45 a 54
- De 55 a 64
- 65 anys i més

D5. Gènere

- Dona
- Home
- No binari
- Altres

D6. Nivell d'estudis acabats

- Sense estudis obligatoris acabats
- Estudis obligatoris
- Cicles formatius, formació professional o batxillerat
- Grau universitari o equivalent
- Postragu / màster / doctorat

D7. Membres de la unitat familiar (nombre de persones que viuen al mateix habitatge)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 o més

D8. Ingressos bruts anuals de la unitat familiar

- Menys de 15.000€
- Entre 15.000€ i 25.000€
- Entre 25.000€ i 35.000€
- Entre 35.000€ i 50.000€
- Entre 50.000€ i 80.000€
- Més de 80.000€

2. Pràctiques culturals, necessitats i valors

P1. Podries dir 3 activitats que t'agrada fer en el teu temps lliure? (qualsevol tipus d'activitat)

P2. Per a tu, quins són els 3 espais més importants per a la vida cultural del teu municipi?

P3. Per a tu, quins són els 3 projectes culturals o activitats culturals col·lectives més importants del teu municipi?

P3b. I quins són els 3 projectes o activitats culturals més importants del Lluçanès per a tu?

P4. Podries dir si durant els darrers 6 mesos has fet alguna d'aquestes activitats?

	Mai	De tant en tant	Sovint o molt sovint
Explicar contes o històries (a infants o altres grups de persones)			
Practicar activitats relacionades amb l'artesanía, la fusteria, la cuina, la jardineria, etc.			
Practicar esports o jocs col·lectius, que no siguin federats o professionals (des de jocs de taula, caminar o córrer o fer partidets amb amics/gues...)			
Participar en actes tradicionals o populars col·lectius o altres activitats comunitàries (des de festes majors, carnaval, reis...)			
Anar a llocs de culte o religiosos, o fer alguna pràctica espiritual col·lectiva			
Anar a restaurants, bars...			
Anar a discoteques, sales de ball...			
Anar a fires i mercats (segona mà, Nadal, etc.). No s'inclouen els mercats de compra quotidiana o setmanal			
Passejar pel poble (sense cap destinació concreta)			
Passejar per la natura			

P5. T'agradaria dedicar més temps a alguna de les activitats anteriors?

	Sí
Explicar contes o històries (a infants o altres grups de persones)	
Practicar activitats relacionades amb l'artesanía, la fusteria, la cuina, la jardineria, etc.	
Practicar esports o jocs col·lectius, que no siguin federats o professionals (des de jocs de taula, caminar o córrer o fer partidets amb amics/gues...)	
Participar en actes tradicionals o populars col·lectius o altres activitats comunitàries (des de festes majors, carnaval, reis...)	
Anar a llocs de culte o religiosos, o fer alguna pràctica espiritual col·lectiva	
Anar a restaurants, bars...	
Anar a discoteques, sales de ball...	
Anar a fires i mercats (segona mà, Nadal, etc.). No s'inclouen els mercats de compra quotidiana o setmanal	
Passejar pel poble (sense cap destinació concreta)	
Passejar per la natura	

P6. I de la llista següent, podries dir si durant els últims 6 mesos has fet alguna d'aquestes activitats?

	Mai	De tant en tant	Sovint o molt sovint
Anar al cinema			
Anar a concerts			
Anar a espectacles de dansa			
Anar al teatre			
Anar a espectacles de circ			
Participar en obres de teatre			
Ballar o fer dansa de qualsevol tipus (hip-hop, dansa clàssica, contemporània, danses tradicionals...)			
Visitar exposicions, museus, espais patrimonials...			
Pintar, dibuixar, fer escultures...			
Llegir llibres, revistes...			
Escriure (blogs, novel·les, articles, assaig, contes, poesia...)			
Anar a activitats relacionades amb la lectura, poesia, literatura en general			
Fer fotografia o creacions artístiques relacionades amb la cultura audiovisual			
Tocar instruments, cantar, fer música			
Practicar activitats de circ			

P7. T'agradaria dedicar més temps a alguna de les activitats anteriors?

	Sí
Anar al cinema	
Anar a concerts	
Anar a espectacles de dansa	
Anar al teatre	
Anar a espectacles de circ	
Participar en obres de teatre	
Ballar o fer dansa de qualsevol tipus (hip-hop, dansa clàssica, contemporània, danses tradicionals...)	
Visitar exposicions, museus, espais patrimonials...	
Pintar, dibuixar, fer escultures...	
Llegir llibres, revistes...	
Escriure (blogs, novel·les, articles, assaig, contes, poesia...)	
Anar a activitats relacionades amb la lectura, poesia, literatura en general	
Fer fotografia o creacions artístiques relacionades amb la cultura audiovisual	
Tocar instruments, cantar, fer música	
Practicar activitats de circ	

P8. En general, diries que participes en activitats culturals més o menys que les persones de la teva edat?

- Molt menys que les persones de la meva edat
- Menys que les persones de la meva edat
- Igual que les persones de la meva edat
- Més que les persones de la meva edat
- Molt més que les persones de la meva edat

P9. Participaries més en activitats culturals o artístiques si... (valora del 0 al 5)

	0 Cap importància	1	2	3	4	5 Molta importància	No ho sé
Tingués algun/a familiar o amic/ga amb qui anar-hi							
Les activitats que es fan tinguessin més a veure amb les meves necessitats i interessos							
Hi hagués més activitats culturals al meu municipi							
Hi hagués més activitats culturals als municipis veïns							
Si les activitats fossin gratuïtes o més barates							
Si hi hagués transport públic per arribar-hi							
Si pogués participar en la programació, gestió i presa de decisions sobre les activitats culturals del meu municipi							

P10. Quina importància tenen a la teva vida... (valora del 0 al 5)

	0 Cap importància	1	2	3	4	5 Molta importància	No ho sé
La lectura, els llibres, la literatura, la poesia... (o altres manifestacions de la llengua, orals o escrites)							
El cinema, la fotografia, l'audiovisual							
La música (escoltar, cantar, tocar instruments...)							
La pintura, el dibuix, les arts plàstiques, l'artesanía							
El ball o la dansa							
El teatre o el circ							
Els actes populars (festes, trobades o activitats de cultura tradicional, etc.)							

P11. Actualment participes en alguna d'aquestes entitats o col·lectius? (pots marcar més d'una opció, si és el cas)

Entitat o grup artístic o cultural

Entitat o moviment social (associació de famílies, d'estudiants, col·lectiu feminista, educació en el lleure,...)

Centre excursionista o club esportiu

Entitat de caràcter espiritual o religió

Altres activitats o grups per fer activitats compartides

P11b. En el cas que hagi marcat la casella "Altres activitats o grups per fer activitats compartides", podries dir de quina entitat o grup es tracta?

P12. Creus que l'educació artística (arts plàstiques, teatre, música, cinema...) en escoles i instituts és important per a la formació dels infants i joves? (valora del 0 al 5)

0 És una pèrdua de temps

1

2

3

4

5 És fonamental

No ho sé

P13. Podries dir si tens formació artística o has fet algun curs al llarg de la teva vida sobre aquestes disciplines artístiques?

	No tinc formació	Soc autodidacta	He assistit a classes o cursos	Tinc estudis superiors
Tocar instruments, cantar, compondre música				
Escriure prosa, poesia, articles...				
Actuar o participar en obres de teatre				
Ballar, participar en grups de dansa				
Pintar, dibuixar, fer artesanía (roba, ceràmica...), esculpir... (arts visuals)				
Fer fotografia artística, fer pel·lícules, curtmetratges... (audiovisuals)				

P14. Quan et connectes a internet en el teu temps lliure, amb quina freqüència fas les següents activitats?

	Mai	De tant en tant	Sovint o molt sovint
Comparteixes les teves creacions artístiques (música, fotografies, obres d'art, audiovisuals...) a través de webs o xarxes socials.			
Escris (articles, contes, històries...) i comparteixes el que escris en webs, blogs o xarxes socials.			
Fas vídeos sobre alguna temàtica determinada i els comparteixes a través de xarxes socials o webs (youtubers, vídeos divulgatius, formació...)			

3. Identitat / diversitat

P15. Sents que les pràctiques/activitats culturals que es fan al teu municipi et representen? (valora del 0 al 5)

- 0 Gens
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 Molt
- No ho sé

P16. Podries descriure amb 3 paraules quina creus que és la imatge que es té de la cultura del Lluçanès des de fora?

P17. Et sents identificat/da amb aquesta imatge que has descrit?

- 0 Gens
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 Molt
- No ho sé

P18. Podries descriure amb 3 paraules quina és la imatge que creus que teniu els habitants del Lluçanès de la vostra pròpia cultura?

P19. Et sents identificat/da amb aquesta imatge que has descrit?

0 Gens

1

2

3

4

5 Molt

No ho sé

P20. Podries dir què és el que més t'agrada de la vida al Lluçanès? (3 elements)

4. Final

P21. Espai lliure per si vols dir alguna cosa que no hagi pogut dir en les preguntes anteriors.